

Βρυξέλλες, 14.1.2020
COM(2020) 21 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Επενδυτικό Σχέδιο «Βιώσιμη Ευρώπη»

Επενδυτικό Σχέδιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία είναι η απάντηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις προκλήσεις που σχετίζονται με το κλίμα και το περιβάλλον, οι οποίες αποτελούν καθοριστικό στόχο για τη γενιά μας. Πρόκειται για μια νέα αναπτυξιακή στρατηγική που αποσκοπεί στον μετασχηματισμό της ΕΕ σε μια δίκαιη και ευημερούσα κοινωνία που διαθέτει μια οικονομία σύγχρονη, ανταγωνιστική και αποδοτική ως προς τη χρήση των πόρων, στην οποία ως το 2050 έχουν μηδενιστεί οι καθαρές εκπομπές αερίων θερμοκηπίου, στην οποία προστατεύονται το περιβάλλον και η υγεία των πολιτών, η δε οικονομική ανάπτυξη έχει αποσυνδεθεί από τη χρήση των πόρων.

Το επενδυτικό σχέδιο «Βιώσιμη Ευρώπη» είναι ο επενδυτικός πυλώνας της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Για την επίτευξη μιας βιώσιμης Ευρώπης απαιτούνται σημαντικές επενδυτικές προσπάθειες σε όλους τους τομείς της οικονομίας. Για την επίτευξη των στόχων για το κλίμα και την ενέργεια¹ έως το 2030 θα απαιτηθούν πρόσθετες επενδύσεις ύψους 260 δισ. EUR ετησίως έως το 2030². Η Επιτροπή έχει ήδη ανακοινώσει την πρόθεσή της να παρουσιάσει ένα σχέδιο, του οποίου οι επιπτώσεις θα έχουν εκτιμηθεί, για να καταστούν πιο φιλόδοξοι οι στόχοι της ΕΕ σε σχέση με το κλίμα για το 2030, θα απαιτηθούν δε πρόσθετες επενδύσεις για την επίτευξη των ευρύτερων περιβαλλοντικών και κοινωνικών στόχων που έχει θέσει η ίδια η ΕΕ³.

Η διάθεση των επενδυτών για βιώσιμες ευκαιρίες με μετρήσιμο αντίκτυπο αυξάνεται. Η ετήσια συνολική έκδοση πράσινων ομολόγων έχει τριπλασιαστεί από το 2016, φθάνοντας περίπου τα 225 δισ. EUR το 2019 σύμφωνα με τις πρόσφατες εκτιμήσεις. Χρειάζεται ένα πλαίσιο που θα γεφυρώσει το χάσμα μεταξύ των στόχων πολιτικής και των σημαντικών διαθέσιμων ιδιωτικών χρηματοδοτικών πόρων.

Το επενδυτικό σχέδιο «Βιώσιμη Ευρώπη» θα κινητοποιήσει μέσω του προϋπολογισμού της ΕΕ και των συναφών μέσων τουλάχιστον 1 τρισ. EUR ιδιωτικών και δημόσιων βιώσιμων επενδύσεων κατά την προσεχή δεκαετία. Προτείνει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για τη μετάβαση στη βιωσιμότητα από κάθε γωνιά της ΕΕ. Στόχος του πλαισίου αυτού θα είναι οι επενδύσεις στους τομείς του κλίματος και του περιβάλλοντος, καθώς και οι κοινωνικές επενδύσεις στον βαθμό που συνδέονται με τη βιώσιμη μετάβαση.

Απαιτούνται, ωστόσο, περισσότερα για την αντιμετώπιση των μελλοντικών προκλήσεων. Η κλιμάκωση θα πρέπει να έρθει από τους ιδιωτικούς φορείς. Με τη συνένωση μιας σειράς νέων πολιτικών πρωτοβουλιών με ενισχυμένες δεσμεύσεις όσον αφορά τα εν εξελίξει μέσα σε ένα ενιαίο πλαίσιο πολιτικής, η Επιτροπή δίνει νέα πολιτική ώθηση στον εν λόγω τομέα και διασφαλίζει τον μεγαλύτερο αντίκτυπο και συνοχή του πλαισίου της ΕΕ για τις βιώσιμες

¹ Οι βασικοί στόχοι για το 2030 είναι οι ακόλουθοι: μείωση τουλάχιστον κατά 40 % των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου (από τα επίπεδα του 1990), τουλάχιστον 32 % μερίδιο ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης κατά τουλάχιστον 32,5 %.

² Σε σύγκριση με το βασικό σενάριο – «Ενωμένοι στην υλοποίηση της Ενεργειακής Ένωσης και της Δράσης για το Κλίμα – Δημιουργία των βάσεων για την επιτυχή μετάβαση στην καθαρή ενέργεια» (COM (2019) 285).

³ Η Επιτροπή εκτιμά ότι, πέραν των μέτρων που σχετίζονται με το κλίμα, το έλλειμμα περιβαλλοντικών βιώσιμων επενδύσεων με την ευρεία έννοια κυμαίνεται μεταξύ 100 και 150 δισ. EUR ετησίως, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας του περιβάλλοντος και της διαχείρισης των πόρων. Όσον αφορά τις κοινωνικές επενδύσεις, η ειδική ομάδα υψηλού επιπέδου για τις επενδύσεις σε κοινωνικές υποδομές εκτίμησε ότι απαιτούνται επιπλέον 142 δισ. EUR ετησίως για την οικονομικά προσιτή στέγαση, την υγεία και τη μακροχρόνια περίθαλψη, την εκπαίδευση και τη δια βίου κατάρτιση. Οι επενδύσεις αυτές δεν αντιστοιχούν αποκλειστικά στο κόστος στήριξης της πράσινης μετάβασης.

επενδύσεις. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να εργάζεται για την εξεύρεση τρόπου περαιτέρω κινητοποίησης πόρων με σκοπό την επίτευξη των στόχων της Πράσινης Συμφωνίας.

Διάγραμμα 1. Το επενδυτικό σχέδιο στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας

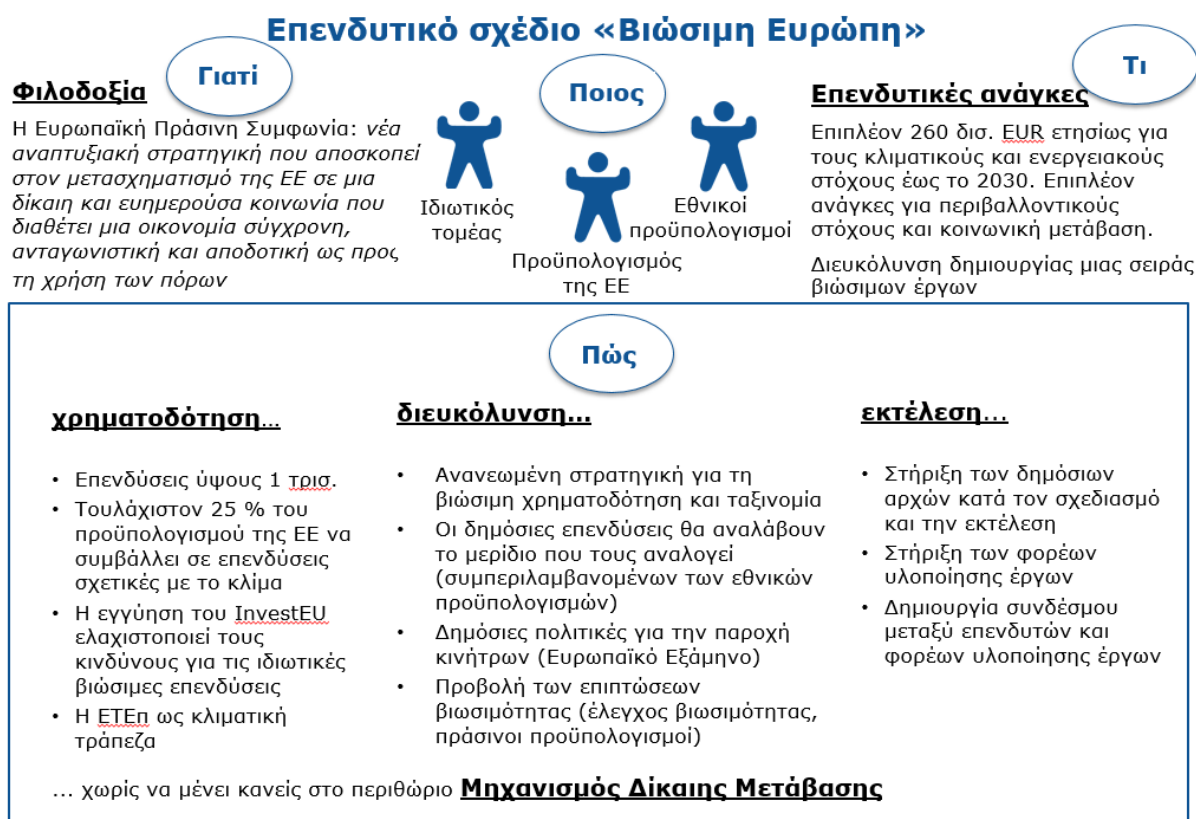

Το επενδυτικό σχέδιο «Βιώσιμη Ευρώπη» θα καταστήσει δυνατή τη μετάβαση σε μια κλιματικά ουδέτερη, πράσινη οικονομία που θα καλύπτει τις ακόλουθες τρεις διαστάσεις:

- **Πρώτον, το σχέδιο θα κινητοποιήσει επενδύσεις ύψους τουλάχιστον 1 τρις. EUR κατά την προσεχή δεκαετία μέσω του προϋπολογισμού της ΕΕ.** Ο προϋπολογισμός της ΕΕ θα διαθέσει μεγαλύτερο από ποτέ μερίδιο δημόσιων δαπανών για το κλίμα και το περιβάλλον. Θα προσελκύσει ιδιωτική χρηματοδότηση μέσω εγγυήσεων και θα βοηθήσει να πραγματοποιηθεί δίκαιη μετάβαση διευκολύνοντας τις επενδύσεις του δημόσιου τομέα στις περιφέρειες που πλήττονται περισσότερο από τη μετάβαση μέσω του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης.
- **Δεύτερον, θα δημιουργήσει ένα υποστηρικτικό πλαίσιο για τους ιδιώτες επενδυτές και τον δημόσιο τομέα.** Στόχος του θα είναι να διασφαλίσει μια οικονομικά αποδοτική, δίκαιη, καθώς και κοινωνικά ισορροπημένη και αμερόληπτη μετάβαση. Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και οι ιδιώτες επενδυτές πρέπει να διαθέτουν τα εργαλεία για τον ορθό προσδιορισμό των βιώσιμων επενδύσεων. Μεταξύ άλλων, η ταξινόμηση της ΕΕ, η αρχή της προτεραιότητας στην ενεργειακή απόδοση και ο έλεγχος της βιωσιμότητας θα έχουν καθοριστική σημασία για την ενίσχυση της ικανότητας παρέμβασής τους. Για τον δημόσιο τομέα, το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο, η επισκόπηση της εφαρμογής της περιβαλλοντικής πολιτικής, τα εθνικά σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα στο πλαίσιο της Ενεργειακής Ένωσης και τα σχέδια που απαιτούνται βάσει της τομεακής περιβαλλοντικής νομοθεσίας (π.χ. για τα απόβλητα, τα ύδατα, τη βιοποικιλότητα και την ποιότητα του αέρα) θα επιτρέψουν τον ορθό προσδιορισμό των επενδυτικών αναγκών.

- Τρίτον, το σχέδιο θα παρέχει εξατομικευμένη στήριξη σε δημόσιες διοικήσεις και φορείς υλοποίησης έργων κατά τον προσδιορισμό, τη διάρθρωση και την εκτέλεση βιώσιμων έργων. Θα ενισχυθεί η στήριξη των δημόσιων αρχών για την εκτίμηση των οικονομικών αναγκών και τον σχεδιασμό των επακόλουθων επενδύσεων, καθώς και η παροχή άμεσης στήριξης σε δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς υλοποίησης έργων.

Διάγραμμα 2. Το επενδυτικό σχέδιο «Βιώσιμη Ευρώπη»

Το επενδυτικό σχέδιο «Βιώσιμη Ευρώπη» συμβάλλει στην υλοποίηση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης. Τούτο συνάδει με τη δέσμευση, στο πλαίσιο της ανακοίνωσης για την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, να τεθούν οι στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης στο επίκεντρο της διαδικασίας χάραξης πολιτικής και δράσης της ΕΕ.

2. ΟΙ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

Η μετάβαση σε μια κλιματικά ουδέτερη, ανθεκτική στην κλιματική αλλαγή και περιβαλλοντικά βιώσιμη οικονομία θα απαιτήσει σημαντικές επενδύσεις. Για την επίτευξη των σημερινών στόχων για το κλίμα και την ενέργεια έως το 2030 απαιτούνται ετησίως πρόσθετες επενδύσεις ύψους 260 δισ. EUR⁴. Το ποσό αυτό περιλαμβάνει κυρίως τις επενδύσεις που σχετίζονται με την ενέργεια, τα κτίρια και μέρος του τομέα των μεταφορών (οχήματα)⁵. Οι μέσες επενδυτικές ανάγκες ανά τομέα⁶ είναι σημαντικότερες για την

⁴ Σε σύγκριση με ένα βασικό σενάριο - COM (2019) 285.

⁵ Για τις μεταφορές, τα στοιχεία περιλαμβάνουν τις συνολικές επενδυτικές δαπάνες σε κινητά στοιχεία ενεργητικού, αλλά όχι τις επενδύσεις σε υποδομές και σε συστήματα που διευκολύνουν την κοινή χρήση

ανακαίνιση των κτιρίων. Οι εν λόγω επενδυτικές ροές θα πρέπει να συνεχιστούν για μεγάλο χρονικό διάστημα.

Σημαντικές επενδύσεις θα απαιτηθούν και σε άλλους τομείς, ιδίως στον τομέα της γεωργίας, για την αντιμετώπιση των ευρύτερων περιβαλλοντικών προκλήσεων, μεταξύ άλλων της απώλειας της βιοποικιλότητας και της ρύπανσης, της προστασίας του φυσικού κεφαλαίου και της στήριξης της κυκλικής και της γαλάζιας οικονομίας, καθώς και για το ανθρώπινο κεφάλαιο και τις κοινωνικές επενδύσεις που σχετίζονται με τη μετάβαση.

Η ψηφιοποίηση αποτελεί βασικό καταλύτη για την Πράσινη Συμφωνία. Οι ουσιαστικές επενδύσεις στις στρατηγικές ψηφιακές ικανότητες στην Ευρώπη, καθώς και στην ανάπτυξη και ευρεία χρήση κορυφαίων ψηφιακών τεχνολογιών θα προσφέρουν έξυπνες, καινοτόμες και εξατομικευμένες λύσεις για την αντιμετώπιση των ανησυχιών που σχετίζονται με το κλίμα.

Το σχέδιο που ανακοινώθηκε στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας για την περαιτέρω αύξηση του στόχου της ΕΕ για μειώσεις των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου έως το 2030 θα μεταφραστεί σε ακόμη μεγαλύτερες επενδυτικές ανάγκες. Η εις βάθος ανάλυση για τη στήριξη του μακροπρόθεσμου στρατηγικού οράματος της Επιτροπής για μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία της ΕΕ έχει ήδη καταδειξει ότι η μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών ενδέχεται να απαιτήσει πρόσθετες επενδύσεις μέχρι 2 % του ΑΕΠ έως το 2040. Οι επενδύσεις αυτές θα πρέπει ενδεχομένως να πραγματοποιηθούν νωρίτερα, αν θέλουμε να επιτύχουμε έναν πιο φιλόδοξο στόχο ήδη από το 2030.

3. ΤΑΜΕΙΟ: ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΒΙΩΣΙΜΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΑΠΟ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΠΗΓΕΣ

Ως επενδυτικός πυλώνας της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, το επενδυτικό σχέδιο «Βιώσιμη Ευρώπη» θα κινητοποιήσει βιώσιμες επενδύσεις ύψους τουλάχιστον 1 τρισ. EUR κατά την προσεχή δεκαετία. Το εν λόγω ποσό χρηματοδότησης για την πράσινη μετάβαση επιτυγχάνεται μέσω δαπανών στο πλαίσιο του μακροπρόθεσμου προϋπολογισμού της ΕΕ, το ένα τέταρτο των οποίων θα διατεθεί για σκοπούς που σχετίζονται με το κλίμα, ενώ περιλαμβάνεται ποσό ύψους 39 δισ. EUR περίπου για περιβαλλοντικές δαπάνες. Επιπλέον, το σχέδιο θα προσελκύσει πρόσθετη ιδιωτική χρηματοδότηση μέσω της αξιοποίησης της εγγύησης από τον προϋπολογισμό της ΕΕ στο πλαίσιο του προγράμματος InvestEU.

Εκτός από τις δαπάνες της ΕΕ που σχετίζονται με τη δράση για το κλίμα και την περιβαλλοντική πολιτική, το επενδυτικό σχέδιο «Βιώσιμη Ευρώπη» καλύπτει επίσης τα ποσά που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης, τα οποία θα βοηθήσουν κατά τη μετάβασή τους τις περιφέρειες που πλήττονται περισσότερο.

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων θα καταστεί η κλιματική τράπεζα της Ένωσης. Ανακοίνωσε ότι θα αυξήσει σταδιακά το μερίδιο της χρηματοδότησής της που διατίθεται στη δράση για το κλίμα και την περιβαλλοντική βιωσιμότητα, ώστε το 2025 να ανέρχεται στο

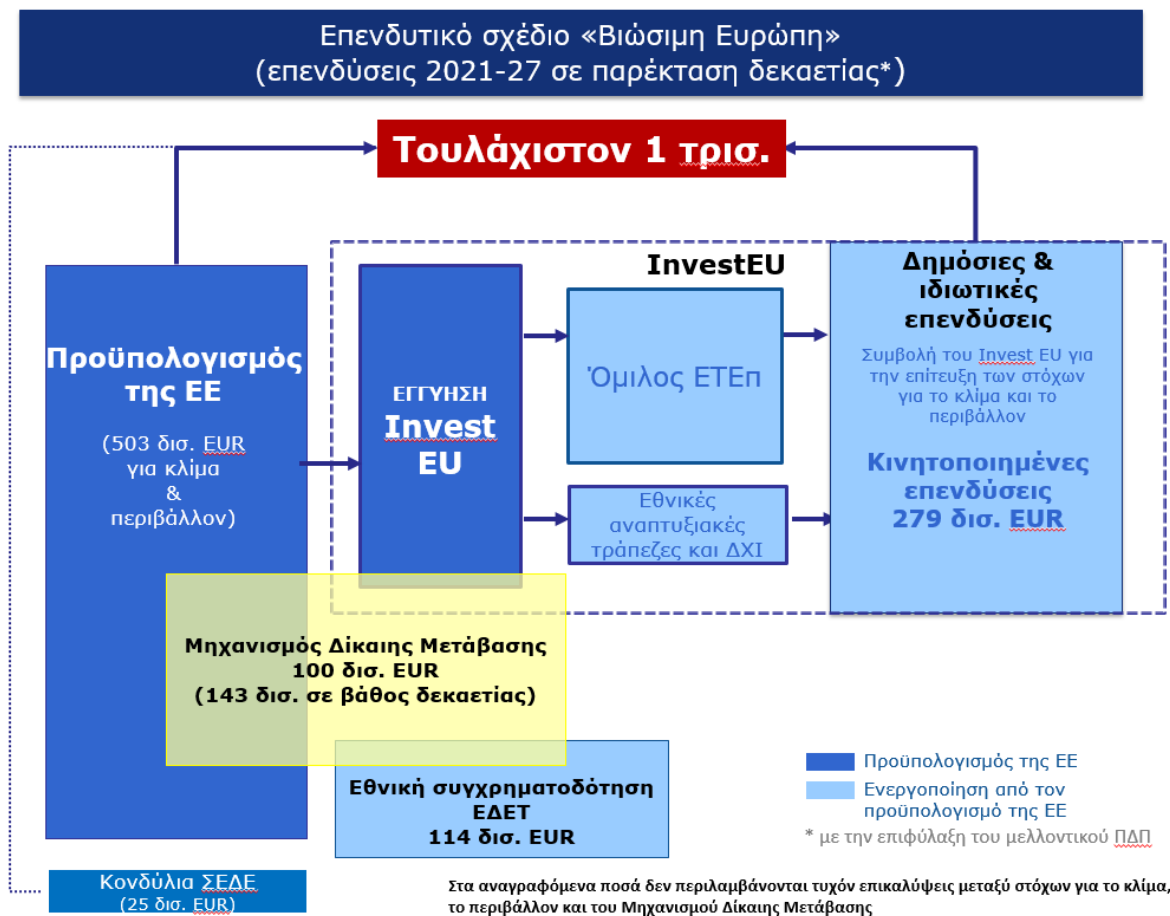
οχημάτων κ.λπ. Τα αριθμητικά στοιχεία δεν περιλαμβάνουν τις παραδοχές για το επικαιροποιημένο κόστος τεχνολογίας που χρησιμοποιούνται για τη μακροπρόθεσμη στρατηγική.

⁶ Οι εκτιμήσεις αυτές θα πρέπει να θεωρούνται συντηρητικές εκτιμήσεις. Δεν περιλαμβάνονται οι σημαντικές επενδυτικές ανάγκες στον τομέα της γεωργίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή ή της διατήρησης και της αποκατάστασης των οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας λόγω της τρέχουσας έλλειψης στοιχείων.

50 % των εργασιών της. Η συνεργασία με άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα θα είναι επίσης ζωτικής σημασίας.

Αυτή η συνεισφορά, μολονότι καταδεικνύει τη δέσμευση της ΕΕ να χρηματοδοτήσει την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, δεν θα είναι από μόνη της επαρκής για την αποδέσμευση των απαιτούμενων επενδύσεων. Θα απαιτηθούν σημαντικές συνεισφορές από τους εθνικούς προϋπολογισμούς και από τον ιδιωτικό τομέα.

Διάγραμμα 3: Χρηματοδότηση στοιχείων ύψους τουλάχιστον 1 τρισ. EUR κατά την προσεχή δεκαετία⁷ στο πλαίσιο του επενδυτικού σχεδίου για μια βιώσιμη Ευρώπη

⁷ Τα εκτιμώμενα στοιχεία αποτελούν απλή δεκαετή παρέκταση της πρότασης της Επιτροπής για το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΔΠ) 2021-2027, με την επιφύλαξη του μελλοντικού ΠΔΠ για την περίοδο μετά το 2027, με την παραδοχή ότι η κλιματική φιλοδοξία τουλάχιστον θα διατηρηθεί στα ίδια επίπεδα.

Πώς θα κινητοποιήσει ο προϋπολογισμός της ΕΕ τουλάχιστον 1 τρισ. EUR κατά την επόμενη δεκαετία;

Η κινητοποίηση τουλάχιστον 1 τρισ. EUR κατά την επόμενη δεκαετία απαιτεί συνδυασμό κονδυλίων από τον προϋπολογισμό της ΕΕ, όπως προτείνεται από την Επιτροπή, και περαιτέρω δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων που ενεργοποιούνται από αυτήν.

Στο πλαίσιο των δαπανών που σχετίζονται με το κλίμα και το περιβάλλον από τον προϋπολογισμό της ΕΕ θα διατεθούν 503 δις. EUR την περίοδο 2021-2030, σύμφωνα με τον στόχο 25 % για την ενσωμάτωση της διάστασης του κλίματος που προτείνεται για το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΔΠ) 2021-2027, και συμπεριλαμβανομένων των δαπανών για το περιβάλλον σε όλα τα προγράμματα⁸. **Με αυτόν τον τρόπο θα ενεργοποιηθεί πρόσθετη εθνική συγχρηματοδότηση ύψους 114 δις. EUR** κατά το ίδιο χρονικό πλαίσιο όσον αφορά το κλίμα και το περιβάλλον.

Το ταμείο InvestEU θα κινητοποιήσει περίπου 279 δις. EUR ιδιωτικών και δημόσιων επενδύσεων για το κλίμα και το περιβάλλον κατά την περίοδο 2021-2030, παρέχοντας εγγύηση από τον προϋπολογισμό της ΕΕ για τη μείωση του κινδύνου στις χρηματοδοτικές και επενδυτικές δραστηριότητες.

Για να μη μείνει κανείς στο περιθώριο, ο **Μηχανισμός Δίκαιης Μετάβασης** θα περιλαμβάνει χρηματοδότηση από τον προϋπολογισμό της ΕΕ, συγχρηματοδότηση από τα κράτη μέλη, καθώς και συνεισφορές από το InvestEU και την ΕΤΕπ **για την κινητοποίηση επενδύσεων ύψους 100 δις. EUR την περίοδο 2021-27**, οι οποίες, σε παρέκταση δεκαετίας, θα ανέλθουν σε 143 δις. EUR ώστε να εξασφαλιστεί δίκαιη μετάβαση.

Τα **ταμεία καινοτομίας και εκσυγχρονισμού**, τα οποία δεν αποτελούν μέρος του προϋπολογισμού της ΕΕ, αλλά χρηματοδοτούνται από μέρος των εσόδων από τον πλειστηριασμό δικαιωμάτων ανθρακούχων εκπομπών στο πλαίσιο του συστήματος εμπορίας εκπομπών, **θα διαθέσουν τουλάχιστον 25 δις. EUR** για τη μετάβαση της ΕΕ στην κλιματική ουδετερότητα.

3.1. Αυξημένη φιλοδοξία του προϋπολογισμού της ΕΕ και των συναφών προγραμμάτων

Στην πρότασή της για το επόμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο της ΕΕ, η Επιτροπή **πρότεινε την αύξηση της φιλοδοξίας σχετικά με το κλίμα στο 25 %**. Η Επιτροπή καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να διατηρήσουν τουλάχιστον αυτό το επίπεδο φιλοδοξίας στις εν εξελίξει διαπραγματεύσεις.

Τα διάφορα προγράμματα που προτείνει η Επιτροπή για το επόμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο θα περιλαμβάνουν ειδικά μέτρα για την ενίσχυση της σύνδεσης μεταξύ της εκτέλεσης του προϋπολογισμού της ΕΕ και του στόχου για μια πιο πράσινη, χωρίς ανθρακούχες εκπομπές Ευρώπη, για παράδειγμα:

- Το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης αναμένεται να επενδύσουν τουλάχιστον 108 δις. EUR σε έργα σχετικά με το κλίμα και το

⁸ Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης, Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων, Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, Ταμείο Συνοχής, Ορίζων Ευρώπη και κονδύλια Life.

περιβάλλον κατά τα επόμενα 7 έτη (2021-2027), ποσό που αντιστοιχεί σε πάνω από το 30 % του συνολικού κονδυλίου.

- Το 40 % του συνολικού κονδυλίου της μελλοντικής κοινής γεωργικής πολιτικής θα διατεθεί άμεσα για τη στήριξη στόχων που σχετίζονται με το κλίμα. Όλες οι άμεσες ενισχύσεις θα εξαρτώνται από ενισχυμένες περιβαλλοντικές και κλιματικές απαιτήσεις.
- Τουλάχιστον το 35 % του προϋπολογισμού του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» (που αναμένεται να ανέλθει σε 35 δισ. EUR) θα στηρίξει κλιματικούς στόχους. Επιπλέον, κατά το τελευταίο έτος του προγράμματος «Ορίζων 2020», η Επιτροπή προετοιμάζει πρόσθετη πρόσκληση ύψους περίπου 1 δισ. EUR για τις προτεραιότητες της Πράσινης Συμφωνίας, πέραν των υφιστάμενων κονδυλίων ύψους 1,35 δισ. EUR το 2020.
- Το κονδύλιο του προγράμματος LIFE θα αυξηθεί κατά 72 % σε σύγκριση με την περίοδο 2014-2020 και θα ανέλθει σε 5,4 δισ. EUR. Πάνω από το 60 % του κονδυλίου αυτού θα διατεθεί για κλιματικούς στόχους, συμπεριλαμβανομένων 0,95 δισ. EUR για τη δράση για το κλίμα, 1 δισ. EUR για τη μετάβαση στην καθαρή ενέργεια και 2,15 δισ. EUR για τη φύση και τη βιοποικιλότητα.
- Τουλάχιστον το 60 % του προϋπολογισμού του μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη» (που στηρίζει τις υποδομές μεταφορών και ενέργειας, καθώς και τις ψηφιακές υποδομές) θα στοχεύει στη στήριξη κλιματικών στόχων.
- Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ θα στηρίξει την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την επανεκπαίδευση περίπου 5 εκατομμυρίων ατόμων για πράσινες θέσεις εργασίας και την πράσινη οικονομία.

Ο προϋπολογισμός της ΕΕ θα συμβάλει στην επίτευξη των κλιματικών στόχων και στο σκέλος των εσόδων. Τον Μάιο του 2018, η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση απόφασης για τους ίδιους πόρους, η οποία περιλάμβανε δέσμη νέων ιδίων πόρων. Ένα από τα βασικά στοιχεία της είναι ο ίδιος πόρος που βασίζεται σε μη ανακυκλωμένα απορρίμματα πλαστικών συσκευασιών, ο οποίος θα συμβάλει στην επίτευξη των ενωσιακών στόχων που καθορίζονται στη στρατηγική για τα απόβλητα. Επιπλέον, με βάση την πρόταση της Επιτροπής, το 20 % των εσόδων από τους πλειστηριασμούς στο πλαίσιο του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών της ΕΕ (ΣΕΔΕ) θα αποδίδεται στον προϋπολογισμό της ΕΕ ως ίδιος πόρος.

Επιπλέον, το Ταμείο Εκσυγχρονισμού του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών της ΕΕ και το Ταμείο Καινοτομίας, τα οποία αμφότερα χρηματοδοτούνται εκτός του πλαισίου του μακροπρόθεσμου προϋπολογισμού της ΕΕ, θα διοχετεύσουν επιπλέον χρήματα στην πράσινη μετάβαση. Το Ταμείο Καινοτομίας θα στηρίξει επενδύσεις για την επέκταση των ρηξικέλευθων τεχνολογιών και διαδικασιών χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών στις βιομηχανίες ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και στις ενεργοβόρες βιομηχανίες, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται η δέσμευση, χρήση και αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα, καθώς και η αποθήκευση ενέργειας. Στόχος είναι ο επιμερισμός του κινδύνου καινοτομίας με τους φορείς υλοποίησης έργων με σκοπό τη στήριξη πρωτοποριακών έργων υψηλής καινοτομίας και την ανάδειξη της ευρωπαϊκής βιομηχανίας σε παγκόσμιο ηγέτη σε αυτές τις καθαρές τεχνολογίες. Η Επιτροπή προετοιμάζει επί του παρόντος την πρώτη πρόσκληση για το Ταμείο Καινοτομίας η οποία αναμένεται να δημοσιευτεί στα μέσα του 2020 και θα αφορά ποσό ύψους 1 δισ. EUR. Κατά τους επόμενους μήνες θα

πραγματοποιηθούν διάφορα εργαστήρια με σκοπό την προσέγγιση φορέων υλοποίησης έργων και άλλων ιδιωτών και δημόσιων επενδυτών, ώστε να καταρτιστεί ένα σύνολο αποτελεσματικών κριτηρίων επιλογής. Το Ταμείο Εκσυγχρονισμού θα στηρίξει τις επενδύσεις για τον εκσυγχρονισμό του τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας και των ευρύτερων ενεργειακών συστημάτων, αυξάνοντας την ενεργειακή απόδοση σε 10 οικονομικά ασθενέστερα κράτη μέλη. Μπορεί επίσης να στηρίξει την επανεκπαίδευση και την αναβάθμιση των δεξιοτήτων των ατόμων που πλήττονται. Η Επιτροπή θα προβεί σύντομα σε διαβούλευση σχετικά με τους εφαρμοστικούς κανόνες του Ταμείου Εκσυγχρονισμού. Η Επιτροπή θα επανεξετάσει αμφότερα τα μέσα στο πλαίσιο της αναθεώρησης του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών της ΕΕ και θα εξετάσει το ενδεχόμενο διάθεσης πρόσθετων εσόδων στον προϋπολογισμό της ΕΕ για να ενισχυθεί η χρηματοδότηση της δίκαιης μετάβασης.

Σύμφωνα με την ανακοίνωση για την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, η Επιτροπή θα παρουσιάσει, έως το καλοκαίρι του 2020, ένα σχέδιο, του οποίου οι επιπτώσεις θα έχουν εκτιμηθεί, σχετικά με την αύξηση των ενωσιακών στόχων μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου έως το 2030, που θα περιλαμβάνει επίσης ανάλυση των επενδυτικών αναγκών. Ανάλογα με το αποτέλεσμα, θα ήταν σκόπιμο να εξεταστούν ενδεχόμενες αλλαγές στους στόχους σχετικά με το κλίμα στο πλαίσιο του επόμενου πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου.

Η Επιτροπή θα:

- υποστηρίζει τη διατήρηση υψηλής φιλοδοξίας για το κλίμα, ύψους τουλάχιστον 25 % του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου, στο πλαίσιο των διοργανικών διαπραγματεύσεων·
- εφαρμόσει αναβαθμισμένο σύστημα για την παρακολούθηση της προόδου προς την επίτευξη αυτού του στόχου.

3.2. Προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων μέσω του InvestEU

Ορισμένες επενδύσεις που απαιτούνται για τη μετάβαση συνεπάγονται μεγαλύτερο κίνδυνο από αυτόν που μπορεί να αναλάβει μόνος του ο ιδιωτικός τομέας. Εν προκειμένω, μπορούν να χρησιμοποιηθούν δημόσιοι πόροι με στοχοθετημένο τρόπο με σκοπό τη μείωση των κινδύνων που συνεπάγονται τα έργα και τη μόχλευση ιδιωτικής χρηματοδότησης. Με την παροχή εγγύησης από τον προϋπολογισμό της ΕΕ για τη μερική κάλυψη του κινδύνου χρηματοδοτικών και επενδυτικών πράξεων, το πρόγραμμα InvestEU, ο διάδοχος του Ευρωπαϊκού Ταμείου Στρατηγικών Επενδύσεων και 13 άλλων χρηματοδοτικών μέσων της ΕΕ, θα κινητοποιήσει 650 δισ. EUR για περίοδο 7 ετών. Το InvestEU πρέπει να αξιοποιηθεί πλήρως για να στηρίξει τους στόχους της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Ως εκ τούτου, η επίτευξη ενός φιλόδοξου κλιματικού στόχου για το InvestEU στο πλαίσιο των εν εξελίξει διοργανικών διαπραγματεύσεων είναι ουσιαστικής σημασίας. Η Επιτροπή έχει προτείνει στόχο ύψους τουλάχιστον 30 %, που θα κινητοποιήσει επενδύσεις για το κλίμα ύψους περίπου 195 δισ. EUR από το 2021 έως το 2027, δηλαδή σχεδόν 28 δισ. EUR ετησίως και 280 δισ. EUR σε μια δεκαετία.

Το InvestEU θα στηρίξει βιώσιμες επενδύσεις σε όλους τους τομείς της οικονομίας. Επίσης, θα διαδώσει βιώσιμες πρακτικές μεταξύ ιδιωτικών και δημόσιων επενδυτών. Η Επιτροπή θα προτείνει μεθοδολογία παρακολούθησης του κλίματος για τη μέτρηση της συμβολής των ειδικών χρηματοδοτικών και επενδυτικών πράξεων στους κλιματικούς και περιβαλλοντικούς στόχους του προγράμματος. Επιπλέον, θα εφαρμόσει μέθοδο για τον «έλεγχο βιωσιμότητας», βάσει της οποίας θα απαιτείται από τους φορείς υλοποίησης έργων που υπερβαίνουν ένα ορισμένο μέγεθος να αξιολογούν τις περιβαλλοντικές, κλιματικές και κοινωνικές επιπτώσεις των έργων αυτών. Δεδομένου ότι οι εν λόγω μέθοδοι θα εφαρμόζονται από όλους τους εταίρους υλοποίησης του InvestEU (τον όμιλο της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, τις εθνικές αναπτυξιακές τράπεζες και ιδρύματα, διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα) και θα αποτελούν επίσης σημείο αναφοράς για τους ιδιώτες επενδυτές και τους ενδιάμεσους χρηματοδοτικούς φορείς που συμμετέχουν στο πρόγραμμα, αναμένεται να έχουν δευτερογενείς επιπτώσεις πέραν του προγράμματος InvestEU. Οι μέθοδοι αυτές θα αξιοποιούν κατάλληλα το σύστημα ταξινόμησης σε επίπεδο ΕΕ για τις περιβαλλοντικά βιώσιμες οικονομικές δραστηριότητες («ταξινόμια της ΕΕ»).

Η Επιτροπή θα:

- **βελτιώσει κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2020 τις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την παρακολούθηση της δράσης για το κλίμα και του περιβάλλοντος και σχετικά με την αξιολόγηση της βιωσιμότητας. Οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές θα χρησιμοποιούν με τον κατάλληλο τρόπο τα κριτήρια που καθορίζει η ταξινόμια της ΕΕ μετά την έναρξη ισχύος της·**
- **αναπτύξει, σε συνεργασία με τους εταίρους υλοποίησης του InvestEU, χρηματοπιστωτικά προϊόντα που πρόκειται να χρησιμοποιηθούν στο πλαίσιο του InvestEU και τα οποία θα στοχεύουν στην περιβαλλοντική, κλιματική και κοινωνική βιωσιμότητα.**

3.3. Συμβολή της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και κινητοποίηση άλλων χρηματοπιστωτικών οργανισμών

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) διαδραματίζει επίσης καίριο ρόλο στη χρηματοδότηση της μετάβασης σε μια βιώσιμη οικονομία με ουδέτερο ισοζύγιο άνθρακα. Χρησιμοποιεί τους ίδιους πόρους της και τη δημοσιονομική στήριξη της ΕΕ στο πλαίσιο διαφόρων προγραμμάτων και διευκολύνσεων για τη χρηματοδότηση δράσεων για το κλίμα και περιβαλλοντικών επενδύσεων τόσο εντός όσο και εκτός της ΕΕ. Το 2018, σχεδόν το 30 % των πράξεων που υπογράφηκαν από την ΕΤΕπ συνέβαλαν στη δράση για το κλίμα, στηρίζοντας επενδύσεις για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή σε αυτήν, καθώς και σε μια ανθεκτική στην κλιματική αλλαγή ανάπτυξη με χαμηλές ανθρακούχες εκπομπές. Για το 2019, η ΕΤΕπ εκτιμά ότι η συμβολή αυτή κυμάνθηκε μεταξύ 28 και 31 %. Καθ' όλη τη δεκαετία που θα διαρκέσει το επενδυτικό σχέδιο «Βιώσιμη Ευρώπη», η ΕΤΕπ αναμένεται να χρηματοδοτήσει, εκτός εντολών της ΕΕ, επενδύσεις για το κλίμα ύψους περίπου 600 δισ. EUR σε όλα τα κράτη μέλη.

Ο ρόλος της ΕΤΕπ στη χρηματοδότηση της βιώσιμης μετάβασης θα ενισχυθεί, καθώς μετατρέπεται σε τράπεζα της ΕΕ για το κλίμα. Η ΕΤΕπ θα αυξήσει σταδιακά το μερίδιο της χρηματοδότησής της που διατίθεται στη δράση για το κλίμα και την περιβαλλοντική βιωσιμότητα, ώστε να ανέλθει στο 50 % έως το 2025 και μετά. Σημαντικό μέρος αυτής της

χρηματοδότησης θα διατεθεί στο πλαίσιο του προγράμματος InvestEU, πράγμα που θα δώσει στην ΕΤΕπ τη δυνατότητα να συμμετάσχει σε πιο καινοτόμα έργα με υψηλότερη προστιθέμενη αξία πολιτικής, καλύπτοντας μέρος του κινδύνου των χρηματοδοτικών και επενδυτικών πράξεων. Επιπλέον, ο όμιλος της ΕΤΕπ θα ευθυγραμμίσει όλες τις χρηματοδοτικές δραστηριότητές του με τις αρχές και τους στόχους της συμφωνίας του Παρισιού έως το τέλος του 2020. Ένα πρώτο βήμα προς την κατεύθυνση αυτή ήταν η έγκριση της νέας πολιτικής για τη δανειοδότηση στον τομέα της ενέργειας στις 14 Νοεμβρίου 2019, η οποία δίνει προτεραιότητα στη χορήγηση δανείων για την ενεργειακή απόδοση, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, τις νέες πράσινες τεχνολογίες και τους νέους τύπους ενεργειακών υποδομών που απαιτούνται για το μελλοντικό ενεργειακό σύστημα χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών. Η αναθεωρημένη πολιτική δανειοδότησης στον τομέα της ενέργειας προβλέπει επίσης τη σταδιακή κατάργηση της στήριξης για ενεργειακά έργα που βασίζονται σε ορυκτά καύσιμα μετά το τέλος του 2021, συμπεριλαμβανομένων ιδίως όλων των έργων υποδομών φυσικού αερίου.

Άλλοι διεθνείς και εθνικοί χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί θα διαδραματίσουν αυξανόμενο ρόλο στη χρηματοδότηση της βιωσιμότητας σύμφωνα με τους στόχους πολιτικής της ΕΕ. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θα συνεργαστεί στενά μαζί τους για να διερευνήσει τρόπους με τους οποίους οι δραστηριότητές τους θα μπορούσαν να ευθυγραμμιστούν περισσότερο με τους στόχους της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας.

Η Επιτροπή θα:

- διασφαλίζει ότι οι πράξεις της ΕΤΕπ που χρηματοδοτούνται βάσει των εντολών της ΕΕ παρέχουν υψηλή προσθετικότητα, τόσο από την άποψη των τομέων που καλύπτονται όσο και από την άποψη του προφίλ κινδύνου των χρηματοδοτούμενων έργων. Αυτό θα επιτευχθεί ιδίως με την ενίσχυση του συστήματος υποβολής εκθέσεων και παρακολούθησης, συμπεριλαμβανομένης της μεθοδολογίας παρακολούθησης του κλίματος·
- συνεργαστεί με άλλους διεθνείς και εθνικούς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς με στόχο την καλύτερη ευθυγράμμιση των δραστηριοτήτων τους με τους στόχους της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας.

4. ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗ: ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΓΙΑ ΤΙΣ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ.

Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία καθορίζει σαφή κατεύθυνση για ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο πολιτικής με σκοπό τον μετασχηματισμό της οικονομίας της ΕΕ. Ο στόχος της κλιματικής ουδετερότητας για το 2050 θα κατοχυρωθεί νομοθετικά και θα αυξηθεί η φιλοδοξία για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου το 2030. Οι πολιτικές της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας θα χρησιμοποιούν έναν συνδυασμό ρυθμίσεων και κινήτρων για την αντιμετώπιση των εξωτερικών παραγόντων και την εφαρμογή της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει», έτσι ώστε το κόστος για την κοινωνία να αποτυπώνεται στις επενδυτικές αποφάσεις. Το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών της ΕΕ θα επανεξεταστεί και θα συμβάλει περαιτέρω στη διασφάλιση της αποτελεσματικής τιμολόγησης του άνθρακα. Ειδικές πρωτοβουλίες θα αντιμετωπίσουν τους ειδικούς τομεακούς κανονιστικούς φραγμούς, όπως τα εμπόδια στη χρηματοδότηση και την εκτέλεση επενδύσεων ενεργειακής απόδοσης στον κατασκευαστικό τομέα. Οι ανταγωνιστικές και ολοκληρωμένες αγορές είναι επίσης απαραίτητες για τη συγκράτηση του κόστους σε χαμηλά

επίπεδα και την προώθηση της καινοτομίας. Ομοίως, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Καινοτομίας στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» θα συμβάλει στις επενδύσεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα σε ρηξικέλευθες καινοτομίες για τη στήριξη της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας.

Στο ευρύτερο αυτό πλαίσιο, το επενδυτικό σχέδιο «Βιώσιμη Ευρώπη» θα καταστήσει δυνατή τη μετάβαση μέσω στοχευμένων δράσεων σε τομείς που άπτονται άμεσα των επενδυτικών αποφάσεων των ιδιωτών επενδυτών και των δημόσιων φορέων.

4.1. Η βιώσιμη χρηματοδότηση στον πυρήνα του χρηματοπιστωτικού συστήματος

Δεδομένου ότι οι ιδιωτικές εταιρείες και τα νοικοκυριά θα πρέπει να παράσχουν το μεγαλύτερο μέρος των βιώσιμων επενδύσεων την επόμενη δεκαετία, είναι ζωτικής σημασίας να υπάρχουν σαφείς μακροπρόθεσμες ενδείξεις για την καθοδήγηση των επενδυτών σε βιώσιμες επενδύσεις.

Προκειμένου να καλυφθεί το σημαντικό ύψος των επενδύσεων που απαιτούνται για την επίτευξη των ενωσιακών στόχων για το κλίμα και την ευρύτερη βιωσιμότητα, η Επιτροπή πρότεινε, τον Μάρτιο του 2018, το σχέδιο δράσης για τη χρηματοδότηση της βιώσιμης ανάπτυξης⁹. Με βάση το εν λόγω σχέδιο δράσης, που συμβάλλει στη δημιουργία Ένωσης Κεφαλαιαγορών, έχουν τεθεί σημαντικά θεμέλια για τη δημιουργία ευνοϊκών πλαισίων με σκοπό την κινητοποίηση χρηματοδότησης για βιώσιμες επενδύσεις. Αυτό ισχύει ιδίως για την ταξινόμια της ΕΕ, για τη δημοσιοποίηση δεδομένων σχετικά με τη βιωσιμότητα από τον χρηματοπιστωτικό τομέα, καθώς και για τους δείκτες αναφοράς για το κλίμα. Μέσω της διεθνούς συνεργασίας, π.χ. μέσω της διεθνούς πλατφόρμας για τη βιώσιμη χρηματοδότηση, η ΕΕ προωθεί συνεκτικές προσεγγίσεις και την ενίσχυση του αντικτύπου της βιώσιμης χρηματοδότησης σε παγκόσμιο επίπεδο.

Η Επιτροπή εκφράζει την ικανοποίησή της ιδίως για την πρόσφατη πολιτική συμφωνία των συννομοθετών όσον αφορά τον κανονισμό σχετικά με τη θέσπιση πλαισίου για τη διευκόλυνση των βιώσιμων επενδύσεων (ταξινόμια της ΕΕ), που θα προσδιοριστεί περαιτέρω μέσω κατ' εξουσιοδότηση πράξεων της Επιτροπής. Η ταξινόμια της ΕΕ θα καθορίζει κατά πόσον μια οικονομική δραστηριότητα είναι περιβαλλοντικά βιώσιμη, με βάση κριτήρια επίδοσης για τη συμβολή της σε τουλάχιστον έναν από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους.

Η Επιτροπή θα διερευνήσει επίσης τον τρόπο με τον οποίο η ταξινόμια της ΕΕ μπορεί να χρησιμοποιηθεί στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας από τον δημόσιο τομέα, πέραν του InvestEU. Ενώ αρχικά είχε σχεδιαστεί για ιδιώτες επενδυτές, η ταξινόμια —μόλις αναπτυχθεί επαρκώς— θα μπορούσε επίσης να χρησιμοποιηθεί από φορείς του δημόσιου τομέα. Είναι σημαντικό να υπάρχει σύγκλιση των προτύπων μεταξύ του ιδιωτικού τομέα και των δημόσιων τραπεζών/οντοτήτων, για παράδειγμα της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων.

Με βάση το σχέδιο δράσης του 2018 και υπό το πρίσμα της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, η Επιτροπή θα παρουσιάσει ανανεωμένη στρατηγική για τη βιώσιμη χρηματοδότηση κατά το τρίτο τρίμηνο του 2020, με στόχο την περαιτέρω αύξηση της βιώσιμης χρηματοδότησης. Οι επιχειρήσεις θα πρέπει να δημοσιοποιούν περισσότερα δεδομένα τους για το κλίμα και το περιβάλλον, ώστε οι επενδυτές να είναι πλήρως

⁹ COM(2018) 97 final.

ενημερωμένοι για τις βιώσιμες επενδυτικές ευκαιρίες και να μπορούν να κατευθύνουν τις επενδύσεις τους προς τη στήριξη της Πράσινης Συμφωνίας. Για τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή θα επανεξετάσει την οδηγία για τη δημοσιοποίηση μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών. Επιπλέον, η ανανεωμένη στρατηγική θα αυξήσει περαιτέρω τις επενδυτικές ευκαιρίες, διευκολύνοντας τον εντοπισμό βιώσιμων επενδύσεων μέσω σαφών επισημάνσεων για διάφορα βιώσιμα επενδυτικά προϊόντα και αναπτύσσοντας και εφαρμόζοντας ένα πρότυπο πράσινων ομολόγων της ΕΕ.

Η Επιτροπή θα:

- εκπονήσει το 2020 τις κατ' εξουσιοδότηση πράξεις σχετικά με τους στόχους της ταξινόμιας της ΕΕ για την κλιματική αλλαγή το 2020 και τις κατ' εξουσιοδότηση πράξεις σχετικά με τους άλλους περιβαλλοντικούς στόχους της ταξινόμιας της ΕΕ έως το τέλος του 2021·
- διερευνήσει τον τρόπο με τον οποίο η ταξινόμια της ΕΕ μπορεί να χρησιμοποιηθεί στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας από τον δημόσιο τομέα, πέραν του InvestEU·
- δρομολογήσει δημόσια διαβούλευση σχετικά με μια ανανεωμένη στρατηγική για τη βιώσιμη χρηματοδότηση κατά το πρώτο τρίμηνο του 2020 με σκοπό να παρουσιάσει μια ανανεωμένη στρατηγική κατά το τρίτο τρίμηνο του 2020·
- θεσπίσει ένα πρότυπο πράσινων ομολόγων της ΕΕ το 2020 και θα διερευνήσει τον τρόπο με τον οποίο το εν λόγω πρότυπο, καθώς και άλλα υποστηρικτικά πλαίσια, μπορούν να αυξήσουν τη δημόσια και την ιδιωτική χρηματοδότηση για βιώσιμες επενδύσεις·

4.2. Παροχή καθοδήγησης και κατάλληλων μέσων στον δημόσιο τομέα για βιώσιμες επενδύσεις

Οι δημόσιοι φορείς είναι σε ορισμένους τομείς οι κύριοι επενδυτές, ιδίως στις υποδομές και τις δημόσιες υπηρεσίες. Σε πολλές περιπτώσεις, οι δημόσιες αρχές πρέπει να διαδραματίζουν καθοδηγητικό και συντονιστικό ρόλο για τις βιώσιμες επενδύσεις. Οι δημόσιες αρχές ενδέχεται επίσης να πρέπει να επενδύσουν όταν οι παράγοντες της αγοράς δεν μπορούν να επέμβουν, ιδίως όταν τα κοινωνικά και περιβαλλοντικά οφέλη δεν αντανακλώνται στις ιδιωτικές αποδόσεις, ή όταν τα έργα θεωρούνται υπερβολικά υψηλού κινδύνου. Όπου οι εν λόγω επενδύσεις έχουν συχνά διασυνοριακό χαρακτήρα και δευτερογενείς συνέπειες σε διάφορα κράτη μέλη, η Επιτροπή πρέπει να διαδραματίζει συντονιστικό ρόλο σε επίπεδο ΕΕ.

Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο παρέχει ένα παγιωμένο πλαίσιο για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και των πολιτικών απασχόλησης, το οποίο θα διευκολύνει τις επενδύσεις της ΕΕ και των κρατών μελών της που είναι αναγκαίες για τον πράσινο μετασχηματισμό. Το Εξάμηνο συμβάλλει στον προσδιορισμό των επενδυτικών προτεραιοτήτων και φραγμών σε κάθε κράτος μέλος. Στις εκθέσεις ανά χώρα θα αντιστοιχίζονται οι διαθέσιμες πηγές χρηματοδότησης από κονδύλια της ΕΕ με τις ειδικές ανά χώρα προκλήσεις που προσδιορίζονται στις εκθέσεις, μεταξύ άλλων ενόψει των στόχων για το κλίμα, το περιβάλλον και την κοινωνική πολιτική. Μια κοινή προσπάθεια της ΕΕ και των κρατών μελών της θα πρέπει να διασφαλίζει ότι οι επενδύσεις προσανατολίζονται στα πιο βιώσιμα έργα.

Η Επιτροπή θα συνεργαστεί με τα κράτη μέλη για τον έλεγχο και τη συγκριτική αξιολόγηση των «πράσινων» δημοσιονομικών πρακτικών. Αυτό θα διευκολύνει την αξιολόγηση του βαθμού στον οποίο οι ετήσιοι προϋπολογισμοί και τα μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά σχέδια λαμβάνουν υπόψη τις περιβαλλοντικές παραμέτρους και κινδύνους και αντλούν διδάγματα από βέλτιστες πρακτικές. Η επανεξέταση του ευρωπαϊκού πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης θα περιλαμβάνει αναφορά στις βιώσιμες δημόσιες επενδύσεις στο πλαίσιο της ποιότητας των δημόσιων οικονομικών. Έτσι θα τροφοδοτηθεί ο διάλογος σχετικά με τον τρόπο βελτίωσης της δημοσιονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ. Τα αποτελέσματα του διαλόγου θα αποτελέσουν τη βάση για ενδεχόμενα μελλοντικά βήματα, συμπεριλαμβανομένου του τρόπου μεταχείρισης των βιώσιμων επενδύσεων στο πλαίσιο των δημοσιονομικών κανόνων της ΕΕ, με παράλληλη διατήρηση των διασφαλίσεων έναντι των κινδύνων για τη βιωσιμότητα του χρέους.

Η Επιτροπή θα προτείνει ελάχιστα υποχρεωτικά πράσινα κριτήρια ή στόχους για τις δημόσιες συμβάσεις σε τομεακές πρωτοβουλίες, για τη χρηματοδότηση της ΕΕ ή την ειδική για συγκεκριμένα προϊόντα νομοθεσία. Αυτά τα ελάχιστα κριτήρια θα καθορίσουν «de facto» έναν κοινό ορισμό της «πράσινης αγοράς», γεγονός που θα επιτρέψει τη συλλογή συγκρίσιμων δεδομένων από αγοραστές του δημόσιου τομέα και θα καθορίσει τη βάση για την αξιολόγηση του αντικτύπου των πράσινων δημόσιων συμβάσεων. Οι δημόσιες αρχές σε όλη την Ευρώπη θα ενθαρρυνθούν να ενσωματώσουν πράσινα κριτήρια και να χρησιμοποιούν οικολογικά σήματα στις συμβάσεις τους. Η Επιτροπή θα στηρίξει τις προσπάθειες αυτές με καθοδήγηση, δραστηριότητες κατάρτισης και τη διάδοση ορθών πρακτικών. Ταυτόχρονα, οι μέθοδοι κοστολόγησης κύκλου ζωής θα πρέπει να εφαρμόζονται από τους αγοραστές του δημόσιου τομέα, όποτε αυτό είναι εφικτό. Η Επιτροπή καλεί όλους τους παράγοντες, συμπεριλαμβανομένης της βιομηχανίας, να αναπτύξουν τέτοιες αξιόπιστες μεθόδους.

Η αρχή της προτεραιότητας στην ενεργειακή απόδοση θα πρέπει να εφαρμόζεται, ώστε να διασφαλίζεται ότι η ενεργειακή απόδοση λαμβάνεται υπόψη κατά περίπτωση. Αυτό θα συμβάλει επίσης στην αποφυγή της περιττής στην πράξη σπατάλης πόρων που συνδέονται με την παραγωγή, τη μεταφορά, τη διανομή και τη χρήση ενέργειας. Η Επιτροπή θα παρέχει καθοδήγηση σχετικά με τον τρόπο εφαρμογής της εν λόγω αρχής.

Η Επιτροπή θα:

- **συμπεριλάβει, από φέτος, την περιβαλλοντική βιωσιμότητα ως αναπόσπαστο μέρος των ανά χώρα εκθέσεων στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου·**
- **βοηθήσει τα κράτη μέλη να προσδιορίσουν τις ανάγκες τους όσον αφορά τις βιώσιμες επενδύσεις και τις δυνατότητες χρηματοδότησής τους κάθε χρόνο από το 2020·**
- **συνεργαστεί με τα κράτη μέλη για τον έλεγχο και τη συγκριτική αξιολόγηση των πράσινων δημοσιονομικών πρακτικών·**
- **προτείνει νέα νομοθεσία και κατευθυντήριες οδηγίες για τις πράσινες δημόσιες συμβάσεις·**
- **παρέχει καθοδήγηση για την εφαρμογή της αρχής της προτεραιότητας στην ενεργειακή απόδοση στο πλαίσιο των επενδυτικών αποφάσεων.**

4.3. Διευκόλυνση των βιώσιμων επενδύσεων μέσω ενός πλαισίου στήριξης για τις κρατικές ενισχύσεις.

Οι σχετικοί κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις θα αναθεωρηθούν έως το 2021 με βάση τους στόχους πολιτικής της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και θα στηρίξουν μια οικονομικά αποδοτική και χωρίς κοινωνικούς αποκλεισμούς μετάβαση προς την κλιματική ουδετερότητα έως το 2050. Οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις θα αναθεωρηθούν ώστε να παρέχουν ένα σαφές, πλήρως ενημερωμένο και κατάλληλο για τον επιδιωκόμενο σκοπό πλαίσιο που θα επιτρέπει στις δημόσιες αρχές να επιτύχουν τους στόχους αυτούς, με την αποδοτικότερη δυνατή χρήση των περιορισμένων δημόσιων πόρων. Οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις θα στηρίζουν τη μετάβαση, προωθώντας τα κατάλληλα είδη επενδύσεων και ποσά ενίσχυσης. Θα ενθαρρύνουν την καινοτομία και την ανάπτυξη νέων τεχνολογιών φιλικών προς το κλίμα σε επίπεδο αγοράς. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή θα εξετάσει επίσης το ενδεχόμενο να διευκολύνει περαιτέρω τις διαδικασίες έγκρισης κρατικών ενισχύσεων για τις περιφέρειες δίκαιης μετάβασης. Οι κανόνες θα διευκολύνουν επίσης τη σταδιακή κατάργηση των ορυκτών καυσίμων, ιδίως εκείνων που είναι τα πλέον ρυπογόνα, εξασφαλίζοντας έτσι ισότιμους όρους ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά. Οι σχετικοί κανόνες θα περιλαμβάνουν, ειδικότερα, τις κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις στους τομείς του περιβάλλοντος και της ενέργειας.

Εν αναμονή της αναθεώρησης, τα κράτη μέλη μπορούν να συνεχίσουν να χρησιμοποιούν την ευελιξία που παρέχεται βάσει των υφιστάμενων κανόνων προκειμένου να επιτύχουν τους στόχους τους για το 2030 και την περαιτέρω απαλλαγή του τομέα ηλεκτρικής ενέργειας και της οικονομίας από τις ανθρακούχες εκπομπές έως το 2050. Μπορούν, για παράδειγμα, να επιλέξουν την αύξηση των δημόσιων επενδύσεων σε συστήματα ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές για φθηνότερη και πιο ολοκληρωμένη πράσινη ενέργεια, την ανάπτυξη φθηνότερων και προσιτών στο κοινό υποδομών φόρτισης ή συστημάτων κυκλικής οικονομίας, όπως η επαναχρησιμοποίηση της απορριπτόμενης θερμότητας ή η ανακύκλωση των αποβλήτων.

Ομοίως, τα κράτη μέλη μπορούν να συνεχίσουν να βασίζονται στους υφιστάμενους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων για την άμβλυνση των κοινωνικών και περιφερειακών επιπτώσεων από τα μέτρα απαλλαγής από τις ανθρακούχες εκπομπές. Για παράδειγμα, μπορούν να επιλέξουν να στηρίξουν τους εργαζομένους που πλήττονται από το κλείσιμο των ανθρακωρυχείων, να επενδύσουν σε μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις και νεοσύστατες επιχειρήσεις, ή στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων των εργαζομένων και στην επανειδίκευσή τους. Για τις βασικές τεχνολογίες γενικής εφαρμογής και την πρωτοποριακή καινοτομία, τα κράτη μέλη μπορούν να συγκεντρώσουν τα κεφάλαιά τους ώστε να αποδεσμευθούν σημαντικές ιδιωτικές επενδύσεις για την υλοποίηση σημαντικών έργων κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος, μεταξύ άλλων και στις περιφέρειες που πλήττονται περισσότερο από την πράσινη μετάβαση.

Ταυτόχρονα, οι κανόνες θα εξακολουθήσουν να διαφυλάσσουν την ακεραιότητα της εσωτερικής αγοράς, ενώ παράλληλα θα επιτρέπουν την τήρηση των στόχων συνοχής που κατοχυρώνονται στη Συνθήκη ΕΕ, οι οποίοι βρίσκονται στο επίκεντρο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Στόχος τους είναι η μείωση των ανισοτήτων μεταξύ των επιπέδων ανάπτυξης των διαφόρων περιφερειών, μέσω της στήριξης των πλέον μειονεκτικών περιφερειών για την κάλυψη της υστέρησης. Ειδικότερα, αυτό σημαίνει ότι η στήριξη προς μεγάλες επιχειρήσεις υπό μορφή δημόσιων παραγωγικών επενδύσεων πρέπει να συνεχίσει να ωφελεί μόνο τις φτωχότερες περιφέρειες που πλήττονται από την πράσινη μετάβαση (άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο α) και γ) της ΣΛΕΕ).

Με βάση τα ανωτέρω, οι ισχύοντες κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις θα εφαρμόζονται με ευελιξία, εστιάζοντας σε ορισμένους τομείς οι οποίοι φαίνεται ότι είναι ζωτικής σημασίας για την επίτευξη του μετασχηματισμού σε μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία.

4.3.1. Μεγαλύτερη ευελιξία όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις ώστε να καταστεί δυνατός ο μετασχηματισμός σε κλιματικά ουδέτερες διαδικασίες παραγωγής

Η Επιτροπή θα εγκρίνει τη στήριξη των κρατών μελών σε εταιρείες για την απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές ή την ηλεκτροδότηση των διαδικασιών παραγωγής τους, υπό την προϋπόθεση ότι τα οικονομικά κίνητρα δεν δικαιολογούν ήδη τη σχετική επένδυση και ότι οι εταιρείες μειώνουν τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον πέραν των ενωσιακών προτύπων ή κριτηρίων αναφοράς.

Για να ελαχιστοποιηθεί το κόστος για το κράτος, η δημόσια στήριξη θα πρέπει να περιορίζεται σε ό, τι είναι αναγκαίο. Οι ισχύουσες κατευθυντήριες γραμμές καθορίζουν συνήθως το μέγιστο ποσό ενίσχυσης με βάση το πρόσθετο κόστος της σχετικής επένδυσης σε σύγκριση με μια θεωρητική εναλλακτική επένδυση που είναι λιγότερο φιλική προς το περιβάλλον. Η Επιτροπή θα αξιολογήσει κατά πόσον, στο μέλλον, για επενδύσεις που είναι συμβατές με τη μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα, θα μπορούσε, αντιθέτως, να καθορίζει τις επιλέξιμες δαπάνες σε σχέση με το χρηματοδοτικό κενό, ιδίως σε περιπτώσεις στις οποίες δεν υπάρχει υποθετική εναλλακτική επένδυση. Αυτό θα μπορούσε να δικαιολογηθεί υπό το πρίσμα των στόχων της Πράσινης Συμφωνίας και του γεγονότος ότι οι εν λόγω επενδύσεις αποτελούν σημαντικό μέσο για τη μείωση του αποτυπώματος άνθρακα των σχετικών εγκαταστάσεων και την επίτευξη της κλιματικής ουδετερότητας.

4.3.2. Ενισχύσεις για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων

Τα κράτη μέλη θα έχουν μεγαλύτερη ευχέρεια να επενδύσουν στην ενεργειακή απόδοση των κτιρίων σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές για την προστασία του περιβάλλοντος και την ενέργεια. Ειδικότερα, θα δοθεί στα κράτη μέλη μεγαλύτερη ευελιξία για τη στήριξη χρηματοδοτικών ρυθμίσεων που είναι επωφελείς για τους καταναλωτές ηλεκτρικής ενέργειας, όπως οι συμβάσεις ενεργειακής απόδοσης. Στο πλαίσιο μια τέτοιας ρύθμισης, οι εταιρείες παροχής ενεργειακών υπηρεσιών επενδύουν στην αναβάθμιση των κτιρίων ώστε να καταστούν ενεργειακά αποδοτικότερα και αμείβονται μέσω της εξοικονόμησης ενέργειας στον λογαριασμό κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας του καταναλωτή.

Τα κράτη μέλη θα διαθέτουν επίσης μεγαλύτερη ευελιξία για τη στήριξη των εργασιών αναβάθμισης που αφορούν τόσο την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων όσο και την επένδυση στην παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές για ιδιοκατανάλωση.

Για τον προσδιορισμό των επιλέξιμων δαπανών για τα εν λόγω έργα, η Επιτροπή μπορεί να λάβει υπόψη το γεγονός ότι σε πολλές περιπτώσεις δεν υπάρχει αντιπαράδειγμα όσον αφορά την επένδυση.

4.3.3. Ενισχύσεις για τηλεθέρμανση

Η στήριξη, η οποία περιορίζεται στα δίκτυα διανομής τηλεθέρμανσης, μπορεί υπό ορισμένες περιστάσεις να θεωρηθεί ότι δεν εμπίπτει στον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων ως μέτρο υποδομής που δεν επηρεάζει τον ανταγωνισμό και το εμπόριο. Αυτό θα μπορούσε να ισχύει ιδίως όταν τα δίκτυα τηλεθέρμανσης λειτουργούν με τον ίδιο

τρόπο όπως άλλες ενεργειακές υποδομές, δηλαδή με διαχωρισμό από την παραγωγή θέρμανσης, με πρόσβαση τρίτων στο δίκτυο και ρυθμιζόμενα τιμολόγια.

Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις στις οποίες υπάρχει κρατική ενίσχυση, οι κατευθυντήριες γραμμές για την προστασία του περιβάλλοντος και την ενέργεια καθορίζουν σειρά προϋποθέσεων υπό τις οποίες μπορεί να εγκριθεί η στήριξη σε έργα τηλεθέρμανσης. Ειδικότερα, σύμφωνα με τους κανόνες η επένδυση πρέπει να οδηγεί σε ενεργειακά αποδοτικό σύστημα τηλεθέρμανσης, όπως ορίζεται στην οδηγία για την ενεργειακή απόδοση. Όσον αφορά τα ποσά που μπορούν να χορηγηθούν, στις κατευθυντήριες γραμμές γίνεται διάκριση μεταξύ των εντάσεων ενίσχυσης για τις επενδυτικές δαπάνες στις εγκαταστάσεις τηλεθέρμανσης και της λεγόμενης μεθόδου του χρηματοδοτικού ελλείμματος για τη χρηματοδότηση της κατασκευής ή των αναβαθμίσεων του δικτύου διανομής.

Για να απελευθερώσουν το δυναμικό της τηλεθέρμανσης ώστε να συμβάλει στη μετάβαση σε μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία, τα κράτη μέλη μπορούν στο μέλλον να χρησιμοποιήσουν τη μέθοδο του χρηματοδοτικού ελλείμματος και για την παραγωγή τηλεθέρμανσης εναλλακτικά προς τις μέγιστες εντάσεις ενίσχυσης που καθορίζονται στις κατευθυντήριες γραμμές για την προστασία του περιβάλλοντος και την ενέργεια.

Θα μπορούσε επίσης να επιτρέπεται στα κράτη μέλη να χορηγούν κρατικές ενισχύσεις σε δίκτυα τηλεθέρμανσης, τα οποία δεν αποτελούν μέρος ενεργειακά αποδοτικών συστημάτων τηλεθέρμανσης εάν ξεκινήσουν επενδύσεις που καθιστούν την παραγωγή θερμότητας ενεργειακά αποδοτική εντός τριών ετών από τον εκσυγχρονισμό του δικτύου.

4.3.4. Ενισχύσεις για το κλείσιμο μονάδων ηλεκτροπαραγωγής με καύση άνθρακα

Η καύση λιγνίτη είναι ένα από τα πιο ρυπογόνα και υψηλής έντασης CO₂ μέσα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. Ενώ το σύστημα εμπορίας εκπομπών της ΕΕ θα οδηγήσει σε μείωση της ηλεκτροπαραγωγής με υψηλή ένταση άνθρακα, ορισμένα κράτη μέλη σχεδιάζουν να επιταχύνουν το σταδιακό κλείσιμο των σταθμών ηλεκτροπαραγωγής με καύση λιθάνθρακα και λιγνίτη. Τα κράτη μέλη που επιλέγουν να χορηγήσουν ενισχύσεις για το κλείσιμο μονάδων ηλεκτροπαραγωγής με καύση άνθρακα στο πλαίσιο αυτό, για παράδειγμα να αποζημιώσουν τους φορείς εκμετάλλευσης για διαφυγόντα κέρδη, καθώς δεν μπορούν να συνεχίσουν να πωλούν ηλεκτρική ενέργεια στην αγορά, θα πρέπει να κοινοποιούν τα εν λόγω σχέδια στην Επιτροπή. Η Επιτροπή θα αξιολογεί τις κρατικές ενισχύσεις που αφορούν τα εν λόγω έργα απευθείας βάσει της Συνθήκης.

Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή θα εξετάζει ειδικότερα την αναλογικότητα της στήριξης αυτής προκειμένου να αποφεύγεται η υπεραντιστάθμιση. Αυτό σημαίνει ότι τα κράτη μέλη πρέπει να αποδείξουν ότι η αντιστάθμιση δεν υπερβαίνει το διαφυγόν κέρδος της εγκατάστασης λόγω του πρόωρου κλεισίματός της. Είναι επίσης σημαντικό να διασφαλιστεί ότι το μέτρο είναι διαρθρωμένο κατά τρόπο που περιορίζει στο ελάχιστο τυχόν στρεβλώσεις του ανταγωνισμού στην αγορά.

Θα πρέπει να υπενθυμιστεί ότι οποιαδήποτε κρατική στήριξη, η οποία δεν αφορά οικονομική δραστηριότητα, ιδίως προς όφελος ατόμων (π.χ. κοινωνική ενίσχυση ή ενίσχυση για επανεκπαίδευση) ή τη χρηματοδότηση δημόσια διαθέσιμων υποδομών, δεν εμπίπτει στους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων, εφόσον δεν παρέχει έμμεσο πλεονέκτημα σε καμία επιχείρηση.

4.3.5. Ενισχύσεις για την κυκλική οικονομία

Τα κράτη μέλη θα έχουν μεγαλύτερη ευχέρεια να στηρίζουν τα μέτρα που απαιτούνται για τη μετάβαση από τη γραμμική στην κυκλική οικονομία: ανακύκλωση των αποβλήτων, επαναχρησιμοποίηση της απορριπτόμενης θερμότητας, επαναχρησιμοποίηση του CO₂ ή χωριστή συλλογή των ροών αποβλήτων. Αυτή η ευελιξία θα εφαρμοστεί υπό την προϋπόθεση ότι το ποσό της ενίσχυσης θα καθοριστεί λαμβανομένων υπόψη τυχόν πρόσθετων εσόδων που μπορούν να αποφέρουν οι επενδύσεις της κυκλικής οικονομίας.

Η Επιτροπή θα:

- συνεχίσει να εφαρμόζει αποτελεσματικά τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις, οι οποίοι αποτελούν βασικούς παράγοντες διευκόλυνσης της μετάβασης και θα εφαρμόζει τους ισχύοντες κανόνες με ευελιξία σε τομείς καίριας σημασίας για τη μετάβαση σε μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία·
- αναθεωρήσει τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις έως το 2021 ώστε να αντικατοπτρίζουν τους στόχους πολιτικής της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, στηρίζοντας μια οικονομικά αποδοτική μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα έως το 2050.

5. ΕΚΤΕΛΕΣΗ: ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΙΑΣ ΣΕΙΡΑΣ ΒΙΩΣΙΜΩΝ ΕΡΓΩΝ

Στο σημερινό πλαίσιο της υψηλής ρευστότητας της αγοράς, η πρόκληση είναι να αναπτυχθεί μια σειρά ώριμων επενδυτικών έργων ευθυγραμμισμένων με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία. Η διαθεσιμότητα επενδυτικών έργων που είναι συμβατά με τις προσδοκίες και τις απαιτήσεις των επενδυτών δεν καλύπτει ακόμη τη ζήτηση. Δεν έχουν εξαντληθεί οι διαθέσιμοι χρηματοδοτικοί πόροι. Η συμβουλευτική στήριξη προς τους φορείς υλοποίησης έργων αποδείχθηκε πολύ αποτελεσματική για τη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ μιας μελέτης και ενός οικονομικά υγιούς έργου.

Με βάση τις καθορισμένες προτεραιότητες, η παροχή τεχνικής βοήθειας και συμβουλευτικής στήριξης θα συμβάλουν στον προσδιορισμό και την εκπόνηση βιώσιμων έργων, ενώ θα στηρίζουν και την ανάπτυξη ικανοτήτων για τους φορείς υλοποίησης έργων ώστε να διευκολυνθεί η πρόσβαση σε χρηματοδότηση. Οι υπηρεσίες αυτές θα οργανωθούν σε διάφορα επίπεδα, από τη στήριξη προς τις δημόσιες διοικήσεις κατά τον καθορισμό των επενδυτικών σχεδίων τους έως τη στήριξη μεμονωμένων δημόσιων και ιδιωτικών φορέων υλοποίησης έργων για την ανάπτυξη και την υλοποίηση των συγκεκριμένων έργων τους.

5.1.1. Στήριξη των διοικήσεων

Το Πρόγραμμα Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων (και ο διάδοχός του, το Πρόγραμμα Στήριξης Μεταρρυθμίσεων) θα παρέχει τεχνική στήριξη στα κράτη μέλη ώστε να συμβάλουν στον σχεδιασμό και την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων για την επίτευξη της διττής κλιματικής και ψηφιακής μετάβασης. Η περιορισμένη διοικητική ικανότητα, ευαισθητοποίηση και εμπειρογνομosύνη σε θέματα βιωσιμότητας των δημόσιων διοικήσεων σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο στα κράτη μέλη αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα εμπόδια που παρακωλύουν τις επενδύσεις σε βιώσιμες υποδομές και την

προστασία του περιβάλλοντος. Το πρόγραμμα θα συμβάλει στον εντοπισμό επενδυτικών δυνατοτήτων σε καθαρή ενέργεια ή σε δράσεις που αποσκοπούν στην αύξηση του ρυθμού των επενδύσεων στην ενεργειακή απόδοση των κτιρίων. Μέσω του προγράμματος στήριξης των μεταρρυθμίσεων, η Επιτροπή στηρίζει επίσης τα κράτη μέλη κατά την κατάρτιση σχεδίων δράσης για την κυκλική οικονομία, τον πράσινο προϋπολογισμό ή τη βιώσιμη χρηματοδότηση και τις βιώσιμες επενδύσεις.

5.1.2. Στήριξη των φορέων υλοποίησης έργων

Στο επίπεδο των φορέων υλοποίησης έργων, ο συμβουλευτικός κόμβος InvestEU και οι συμβουλευτικές πρωτοβουλίες που αναπτύσσονται στο πλαίσιο του προγράμματος InvestEU με συνολικό προϋπολογισμό 500 εκατ. EUR όπως προτάθηκε από την Επιτροπή, θα στηρίζουν τον προσδιορισμό, την προετοιμασία, την ανάπτυξη, τη διάρθρωση, την ανάθεση και την υλοποίηση επενδυτικών έργων. Όπου απαιτείται, μπορεί επίσης να ενισχυθεί η δυνατότητα των φορέων υλοποίησης έργων και των ενδιάμεσων χρηματοδοτικών φορέων να υλοποιούν χρηματοδοτικές και επενδυτικές δραστηριότητες. Αυτή η συνολική προσφορά υπηρεσιών θα λάβει υπόψη τις πτυχές που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα.

Ο συμβουλευτικός κόμβος InvestEU θα παρέχει ένα ενιαίο σημείο εισόδου τόσο στους δημόσιους όσο και στους ιδιωτικούς φορείς υλοποίησης έργων, καθώς και στους ενδιάμεσους χρηματοδοτικούς φορείς για την υλοποίηση χρηματοδοτικών και επενδυτικών δραστηριοτήτων προς όφελος οντοτήτων που αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην απόκτηση πρόσβασης σε χρηματοδότηση. Η JASPERS, η κοινή πρωτοβουλία της Επιτροπής και της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων για την ανάπτυξη έργων για τα διαρθρωτικά ταμεία θα αποτελέσει μέρος του κόμβου. Σχετικές συμβουλευτικές πρωτοβουλίες στο πλαίσιο του συμβουλευτικού κόμβου InvestEU θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν τη συνέχιση της Ευρωπαϊκής Υποστήριξης Τοπικής Ενέργειας (ELENA) στο πλαίσιο του συμβουλευτικού κόμβου InvestEU για τη στήριξη τοπικών έργων βιώσιμης ενέργειας και καθαρών μεταφορών. Θα μπορούσαν επίσης να περιλαμβάνονται και άλλες συμβουλευτικές πρωτοβουλίες στο πλαίσιο του σκέλους «βιώσιμες υποδομές» που στηρίζουν τον σχεδιασμό χρηματοδοτικών και επενδυτικών πράξεων βιώσιμων έργων σε βασικούς τομείς υποδομών (μεταφορές, ενέργεια, περιβάλλον, ευρυζωνικότητα και ψηφιακή συνδεσιμότητα). Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί επίσης στην τεχνική βοήθεια για έργα που προωθούν το φυσικό κεφάλαιο και τις λύσεις που βασίζονται στη φύση.

Οι δημόσιοι επενδυτές θα επωφεληθούν από την εξατομικευμένη στήριξη για την εφαρμογή των έργων τους στην πράξη. Ένας νέος μηχανισμός για τον «έλεγχο της βιωσιμότητας των δημόσιων συμβάσεων» — βάσει του υφιστάμενου προαιρετικού μηχανισμού εκ των προτέρων αξιολόγησης για τα μεγάλα έργα υποδομής — θα τους βοηθήσει να αξιοποιήσουν όλες τις δυνατότητες για την επίτευξη πράσινων δημόσιων συμβάσεων και να διασφαλίσουν τη βιωσιμότητα του έργου και την τήρηση των υψηλότερων περιβαλλοντικών προτύπων σε όλο το μήκος της αλυσίδας εφοδιασμού.

5.1.3. Διασφάλιση συνοχής και προβολής

Η Επιτροπή θα μεριμνά ώστε η στήριξη προς τη δημόσια διοίκηση και προς κάθε έργο να παρέχεται με συντονισμένο τρόπο, ανάλογα με την περίπτωση. Οι δραστηριότητες ανάπτυξης ικανοτήτων και στρατηγικού σχεδιασμού της Επιτροπής παρουσιάζουν θετικά αποτελέσματα που θα μπορούσαν να αναπαραχθούν και να κλιμακωθούν για τους σκοπούς της Πράσινης Συμφωνίας. Η υφιστάμενη στενή συνεργασία μεταξύ των υπηρεσιών της

Επιτροπής και η παροχή στήριξης από τον Ευρωπαϊκό Κόμβο Επενδυτικών Συμβουλών σε εθνικές αναπτυξιακές τράπεζες και σε επενδυτικά έργα θα επεκταθούν στο πλαίσιο των σχετικών διάδοχων προγραμμάτων του επόμενου ΠΔΠ ώστε να ενισχυθεί η δημιουργία και η υλοποίηση σειράς βιώσιμων επενδυτικών έργων.

Η πύλη InvestEU θα βασιστεί στην τρέχουσα Ευρωπαϊκή Πύλη Επενδυτικών Έργων και θα συνεχίσει να προσφέρει μια δωρεάν και φιλική προς τον χρήστη διαδικτυακή πύλη, η οποία θα παρέχει στις επιχειρήσεις και στους φορείς υλοποίησης έργων της ΕΕ που αναζητούν χρηματοδότηση τις δυνατότητες προβολής και δικτύωσης που χρειάζονται έναντι των επενδυτών σε παγκόσμιο επίπεδο. Η διαδικτυακή πύλη θα εστιάσει επίσης στην παροχή σειράς επενδυτικών έργων που υλοποιούνται στην ΕΕ στους εταίρους υλοποίησης του InvestEU, οι οποίοι θα μπορούν να εξετάζουν τα έργα που εμπίπτουν στο γεωγραφικό πεδίο τους και στο πεδίο δραστηριοτήτων τους.

Η Επιτροπή θα:

- παρέχει, μέσω του Προγράμματος Στήριξης Μεταρρυθμίσεων, τεχνική υποστήριξη στα κράτη μέλη ώστε να συμβάλλει στον σχεδιασμό και την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων που ενισχύουν την ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης βιώσιμων επενδυτικών στρατηγικών·
- παρέχει, μέσω του συμβουλευτικού κόμβου InvestEU, εξατομικευμένες συμβουλευτικές υπηρεσίες σε ιδιωτικούς και δημόσιους φορείς υλοποίησης βιώσιμων έργων·
- προτείνει έναν μηχανισμό για τον έλεγχο της βιωσιμότητας των δημόσιων συμβάσεων με στόχο τη διασφάλιση του οικολογικού προσανατολισμού των έργων δημόσιων υποδομών.

6. ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΔΙΚΑΙΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ

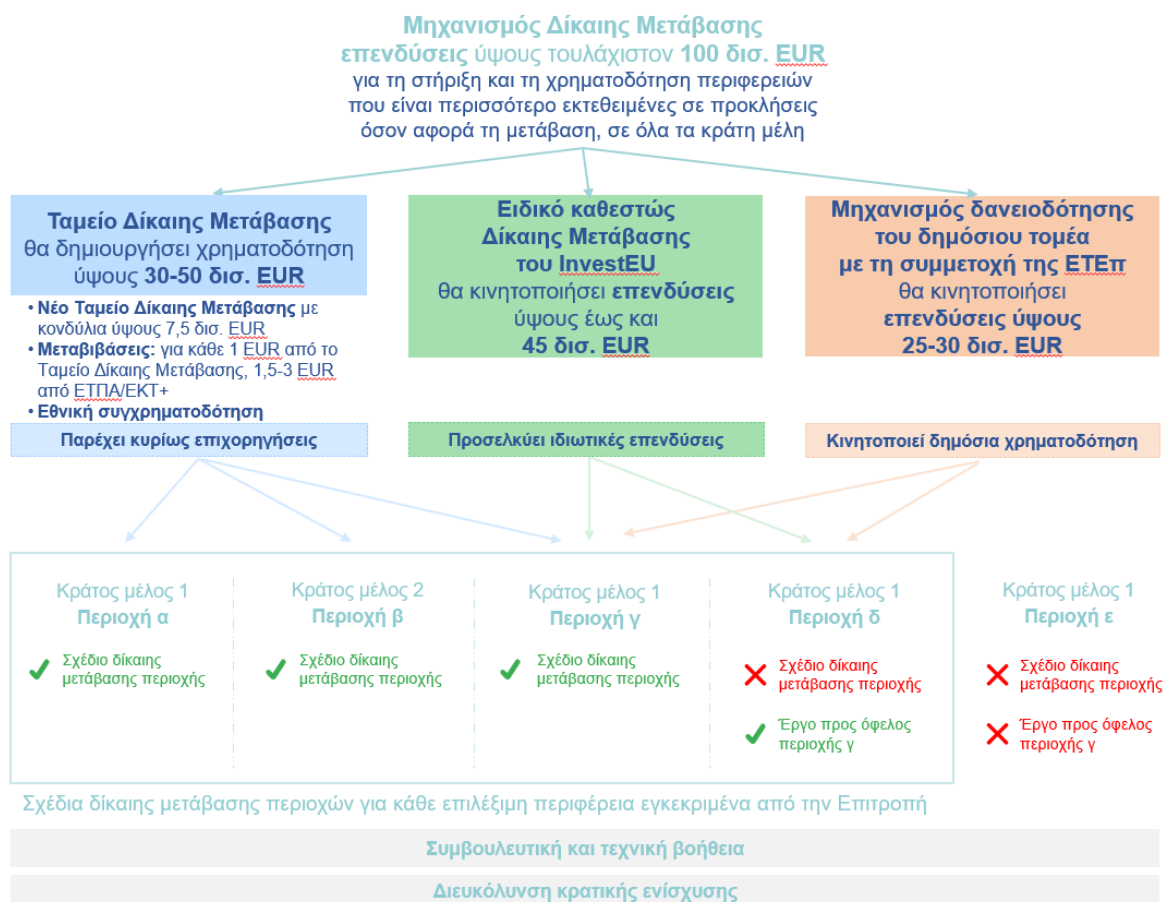
Η μετάβαση σε μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία θα απαιτήσει σημαντικές επενδύσεις σε ολόκληρη την Ευρώπη και ισχυρή απόκριση πολιτικής σε όλα τα επίπεδα. Μολονότι όλες οι περιφέρειες θα χρειαστούν χρηματοδότηση για την πράσινη μετάβαση, ο μετασχηματισμός θα αποτελέσει ιδιαίτερη πρόκληση για ορισμένες περιοχές. Η κλιματική ουδετερότητα θα απαιτήσει τη ριζική αναδιάρθρωση των οικονομιών τους, διαρθρωτικές αλλαγές στα επιχειρηματικά μοντέλα και την ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων. Αυτό πρέπει να αναγνωριστεί και να αντιμετωπιστεί στο πλαίσιο μιας μετάβασης η οποία φροντίζει να μην μείνει κανείς στο περιθώριο.

Η αναζήτηση και η εξόρυξη ορυκτών καυσίμων θα υποστούν σημαντική υποβάθμιση και οι δραστηριότητες με πολύ υψηλές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου θα υποστούν ριζικό μετασχηματισμό. Οι περιφέρειες και οι περιοχές που εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τις δραστηριότητες αυτές θα πρέπει να αναδιρθώσουν τις βιομηχανίες τους, να διασφαλίσουν ότι οι νέες οικονομικές δραστηριότητες μπορούν να συντηρήσουν την οικονομική και κοινωνική δομή και να παράσχουν στους επηρεαζόμενους εργαζομένους την αναγκαία κατάρτιση ώστε να βρουν νέες θέσεις εργασίας. Χωρίς τα αναγκαία συνοδευτικά μέτρα, η μετάβαση δεν θα πραγματοποιηθεί, δεδομένου ότι δεν θα είναι ούτε δίκαιη ούτε κοινωνικά βιώσιμη.

Για την αντιμετώπιση των ειδικών προκλήσεων που απαντώνται σε ορισμένες περιφέρειες, η Επιτροπή προτείνει έναν Μηχανισμό Δίκαιης Μετάβασης που θα παρέχει στοχευμένη στήριξη για να προσελκύσει τις απαραίτητες επενδύσεις σε αυτές τις περιοχές. Ο Μηχανισμός Δίκαιης Μετάβασης θα αποτελείται από τρεις πυλώνες:

- ένα Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης,
- ένα ειδικό καθεστώς δίκαιης μετάβασης στο πλαίσιο του InvestEU, και
- έναν νέο μηχανισμό δανειοδότησης του δημόσιου τομέα για πρόσθετες επενδύσεις με μόχλευση από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων.

Διάγραμμα 4. Χρηματοδότηση του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης

Κάθε πυλώνας θα βοηθάει με διάφορα μέσα επιχορηγήσεων και χρηματοδότησης προκειμένου να προσφέρεται ένα πλήρες φάσμα επιλογών στήριξης σύμφωνα με τις ανάγκες για την κινητοποίηση επενδύσεων προς όφελος των περιφερειών που πλήττονται περισσότερο. Για να εξασφαλίζεται η συνοχή μεταξύ των τριών πυλώνων, το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης θα χρησιμοποιηθεί πρωτίστως για την παροχή επιχορηγήσεων· το ειδικό καθεστώς μετάβασης στο πλαίσιο του InvestEU θα προσελκύσει ιδιωτικές επενδύσεις και ο νέος μηχανισμός δανειοδότησης του δημόσιου τομέα για τη δίκαιη μετάβαση θα μοχλεύσει δημόσια χρηματοδότηση. Τα μέτρα αυτά θα συνοδεύονται από ειδική συμβουλευτική και τεχνική βοήθεια για τις σχετικές περιφέρειες και τα σχετικά έργα. Ο Μηχανισμός Δίκαιης Μετάβασης θα περιλαμβάνει ένα ισχυρό πλαίσιο διακυβέρνησης με επίκεντρο τα σχέδια δίκαιης μετάβασης περιοχών.

Συνολικά, τα συστατικά στοιχεία του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης θα μπορούσαν να συμβάλουν, κατά την περίοδο 2021-2027, στην κινητοποίηση επενδύσεων ύψους 100 δισ. EUR στις περιφέρειες που είναι περισσότερο εκτεθειμένες σε προκλήσεις όσον αφορά τη μετάβαση. Όλες οι χρηματοδοτούμενες επενδύσεις θα συνάδουν με τους στόχους της Πράσινης Συμφωνίας.

Επιπλέον, η Επιτροπή θα προτείνει αναθεώρηση των κανονισμών σχετικά με το Ταμείο Έρευνας για τον Άνθρακα και τον Χάλυβα ώστε να καταστεί δυνατή η χρήση μέρους των περιουσιακών στοιχείων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα που τελούν υπό εκκαθάριση. Αυτό θα συμβάλει στη διατήρηση του ετήσιου προγράμματος έρευνας ύψους τουλάχιστον 40 εκατ. EUR, καθώς και στη χρηματοδότηση μεγάλων πρωτοποριακών έργων έρευνας και καινοτομίας για την καθαρή χαλυβουργία. Οι ερευνητικές δραστηριότητες στον τομέα του άνθρακα θα επικεντρωθούν στις περιφέρειες που βρίσκονται σε μετάβαση, σύμφωνα με τις αρχές του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης.

Εξάλλου, ο Μηχανισμός Δίκαιης Μετάβασης θα συμπληρώνεται επίσης από το Ταμείο Εκσυγχρονισμού του ΣΕΔΕ της ΕΕ. Επιπλέον 14 δισ. EUR (με την επιφύλαξη των μελλοντικών τιμών των ανθρακούχων εκπομπών) θα διατεθούν, κατά την περίοδο 2021-2030, για επενδύσεις χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών στα δέκα δικαιούχα κράτη μέλη (Ρουμανία, Βουλγαρία, Ουγγαρία, Λετονία, Λιθουανία, Εσθονία, Τσεχική Δημοκρατία, Πολωνία, Σλοβακία, Κροατία).

6.1. Πυλώνας 1: Το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης

Το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης θα διαθέτει τα δικά του κονδύλια ύψους 7,5 δισ. EUR εντός του προϋπολογισμού της ΕΕ, τα οποία έρχονται να προστεθούν στην πρόταση για το επόμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο που υπέβαλε η Επιτροπή τον Μάιο του 2018¹⁰. Το Ταμείο θα έχει ως στόχο την ελάφρυνση του κοινωνικού και οικονομικού κόστους της μετάβασης στην κλιματική ουδετερότητα.

Η Επιτροπή εγκρίνει σήμερα πρόταση κανονισμού για τη θέσπιση του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης, καθώς και πρόταση για στοχευμένες τροποποιήσεις του κανονισμού περί κοινών διατάξεων. Για την αποδέσμευση ενός ευρώ από το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης, κάθε κράτος μέλος θα πρέπει να διαθέτει τουλάχιστον 1,5 και έως 3 ευρώ από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+. Οι εν λόγω δαπάνες από τον προϋπολογισμό της ΕΕ θα συμπληρώνονται από εθνική συγχρηματοδότηση σύμφωνα με τους κανόνες της πολιτικής συνοχής. Κατ' αυτόν τον τρόπο, το συνολικό ποσό δημόσιων πόρων που θα κινητοποιηθούν μέσω του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης θα μπορούσε να ανέλθει σε 30 έως 50 δισ. EUR.

Το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης θα ωφελήσει περιοχές με υψηλή απασχόληση στην παραγωγή άνθρακα, λιγνίτη, πετρελαιούχου σχιστόλιθου και τύρφης, καθώς και περιοχές που διαθέτουν βιομηχανίες με υψηλές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, των οποίων η λειτουργία είτε θα διακοπεί είτε θα επηρεαστεί σοβαρά από τη μετάβαση. Το επίπεδο στήριξης θα αντικατοπτρίζει το μέγεθος των προκλήσεων σε αυτές τις περιοχές, όσον αφορά την ανάγκη τόσο για οικονομική διαφοροποίηση όσο και για μετάβαση σε δραστηριότητες μηδενικών ή χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών με δυνατότητες ανάπτυξης, και την επανεκπαίδευση των εργαζομένων για τον εφοδιασμό τους με τις απαραίτητες δεξιότητες για την ανάληψη νέων θέσεων εργασίας.

¹⁰ COM(2019) 456 final.

Το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης θα συμβάλει στον μετασχηματισμό των εν λόγω περιφερειών, ο οποίος θα είναι ουσιαστικής σημασίας για την επίτευξη ουδέτερου ισοζυγίου άνθρακα έως το 2050. Θα συγκεντρώσει τις δαπάνες για δράσεις σχετικές με το κλίμα και τη στήριξη για τη γεφύρωση των διαφορών μεταξύ και εντός των κρατών μελών. Ως εκ τούτου, το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης θα υλοποιείται στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής, η οποία αποτελεί την κύρια πολιτική της ΕΕ για τη μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων και για την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών αλλαγών στις περιφέρειες της Ευρώπης. Θα υλοποιείται μέσω επιμερισμένης διαχείρισης, σε στενή συνεργασία με εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές και ενδιαφερόμενα μέρη. Αυτό θα εξασφαλίσει την ανάληψη ευθύνης και θα παράσχει τα εργαλεία και τις δομές για ένα αποτελεσματικό πλαίσιο διαχείρισης.

Το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης θα παρέχει στήριξη σε όλα τα κράτη μέλη, εστιάζοντας σε εκείνα που θα έχουν να αντιμετωπίσουν τις μεγαλύτερες προκλήσεις κατά τη μετάβαση. Οι πόροι θα κατανεμηθούν μεταξύ των κρατών μελών με βάση το μέγεθος της πρόκλησης που συνιστά η απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές για τις περιφέρειες με την υψηλότερη ένταση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου (μέσω των αντίστοιχων βιομηχανικών εκπομπών), τις κοινωνικές προκλήσεις υπό το πρίσμα των πιθανών απωλειών θέσεων εργασίας στους τομείς της βιομηχανίας, της εξόρυξης άνθρακα και λιγνίτη, της παραγωγής τύρφης και της εξόρυξης πετρελαιούχου σχιστόλιθου, καθώς και την ανάγκη για επακόλουθη επανεκπαίδευση των εργαζομένων. Για να εξασφαλιστεί ότι η μετάβαση είναι δίκαιη και αποδεκτή από όλους, η κατανομή θα αντικατοπτρίζει την ικανότητα των κρατών μελών να αντιμετωπίσουν αυτήν την πρόκληση ανάλογα με το επίπεδο της οικονομικής τους ανάπτυξης.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να προσδιορίσουν τις επιλέξιμες περιοχές μέσω ειδικών σχεδίων δίκαιης μετάβασης περιοχών, σε διάλογο με την Επιτροπή και σύμφωνα με τα εθνικά τους σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα. Ο διάλογος αυτός θα βασίζεται σε εκτίμηση των περιοχών που θα πληγούν περισσότερο από τη μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα και των εργασιακών και οικονομικών προκλήσεων που θα αντιμετωπίσουν, όπως προσδιορίζονται στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο. Τα κράτη μέλη θα λαμβάνουν υπόψη την εν λόγω εκτίμηση κατά την εκπόνηση των σχεδίων δίκαιης μετάβασης περιοχών, όπου θα περιγράφουν τη διαδικασία μετάβασης και τα είδη των προβλεπόμενων πράξεων. Τα σχέδια αυτά θα προσαρτηθούν στα προγράμματα της πολιτικής συνοχής στα οποία περιλαμβάνεται στήριξη για το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και θα εγκριθούν από την Επιτροπή μαζί με τα εν λόγω προγράμματα.

Για να εξασφαλιστεί η αποτελεσματικότερη χρήση των πόρων, το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης θα είναι σε θέση να στηρίζει επενδύσεις για τη μετατροπή υφιστάμενων εγκαταστάσεων, μεταξύ άλλων και στους τομείς του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών της ΕΕ, μόνο όταν οι επενδύσεις αυτές οδηγούν σε σημαντική μείωση των εκπομπών και συμβάλλουν, επίσης, μακροπρόθεσμα στην κατάσταση της απασχόλησης στις σχετικές περιοχές, σύμφωνα με τα σχέδια μετάβασης περιοχών.

Σχέδια δίκαιης μετάβασης περιοχών - ο πυρήνας του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης

Τα σχέδια δίκαιης μετάβασης περιοχών θα βρίσκονται στο επίκεντρο του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης και θα αποτελούν σημείο αναφοράς για όλους τους πυλώνες του. Στα σχέδια αυτά θα καθορίζονται οι κοινωνικές, οικονομικές και περιβαλλοντικές προκλήσεις που απορρέουν από τη σταδιακή κατάργηση δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τα

ορυκτά καύσιμα ή από την απαλλαγή διαδικασιών ή προϊόντων με υψηλή ένταση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου από τις ανθρακούχες εκπομπές. Θα παρέχουν επίσης συνοπτική περιγραφή της διαδικασίας μετάβασης έως το 2030, συμπεριλαμβανομένων των αναγκών ανάπτυξης, επανεκπαίδευσης και αποκατάστασης του περιβάλλοντος, καθώς και της προσέγγισης για την αντιμετώπισή τους με ολοκληρωμένο τρόπο, του χρονοδιαγράμματος μετάβασης, των ειδών των προβλεπόμενων δραστηριοτήτων και των μηχανισμών διακυβέρνησης. Αυτό σημαίνει ότι τα μέτρα που θα υποστηριχθούν από το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης ενδέχεται να διαφέρουν μεταξύ των κρατών μελών και των περιοχών όσον αφορά τις προσδιορισθείσες προτεραιότητες και προκλήσεις. Η διαδικασία προγραμματισμού θα βασίζεται στην εκτίμηση που παρέχεται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Λαμβάνοντας υπόψη την εν λόγω εκτίμηση, τα κράτη μέλη θα καταρτίζουν σχέδια δίκαιης μετάβασης περιοχών, τα οποία θα αποτελούν μέρος των προγραμμάτων στο πλαίσιο του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης. Η έγκριση των σχεδίων από την Επιτροπή θα ανοίγει τις πόρτες σε ειδική χρηματοδότηση όχι μόνο από το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης (πυλώνας 1 του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης), αλλά και από το ειδικό καθεστώς δίκαιης μετάβασης στο πλαίσιο του InvestEU (πυλώνας 2) και τον μηχανισμό δανειοδότησης του δημόσιου τομέα από την ΕΤΕπ (πυλώνας 3).

6.2. Πυλώνας 2: Ειδικό καθεστώς περιφερειών δίκαιης μετάβασης στο πλαίσιο του ταμείου InvestEU

Ο Μηχανισμός Δίκαιης Μετάβασης θα περιλαμβάνει επίσης ένα ειδικό καθεστώς δίκαιης μετάβασης στο πλαίσιο του InvestEU, για τη δημιουργία πρόσθετων επενδύσεων προς όφελος των περιφερειών που πλήττονται περισσότερο. Αυτό θα επιτρέψει την ανάπτυξη νέων οικονομικών δραστηριοτήτων προς αντικατάσταση εκείνων που χρειάζεται να καταργηθούν λόγω των επιπτώσεών τους στο κλίμα και το περιβάλλον. Σε σύγκριση με το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης, θα επιτρέψει επίσης την πραγματοποίηση επενδύσεων σε ευρύτερο φάσμα έργων, σύμφωνα με την ευρύτερη επιλεξιμότητα των επενδύσεων στο πλαίσιο του InvestEU. Το InvestEU θα στηρίζει, μεταξύ άλλων, τη χρηματοδότηση έργων για υποδομές ενέργειας και μεταφορών, συμπεριλαμβανομένων υποδομών φυσικού αερίου και τηλεθέρμανσης, αλλά και έργων απαλλαγής από τις ανθρακούχες εκπομπές, οικονομικής διαφοροποίησης των περιφερειών, κοινωνικών υποδομών και ανάπτυξης δεξιοτήτων. Θα επιτρέψει επίσης στους πληττόμενους τομείς να προσαρμοστούν ταχύτερα σε φιλικούς προς το κλίμα τρόπους παραγωγής. Η χρηματοδότηση στο πλαίσιο του InvestEU μπορεί να στηρίζει οικονομικά βιώσιμες επενδύσεις στους εν λόγω τομείς, προσφέροντας συμπληρωματικότητα και συνέργειες με το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης.

Το ταμείο InvestEU αναμένεται, ως έχει, να κινητοποιήσει πρόσθετες ιδιωτικές και δημόσιες επενδύσεις ύψους 650 δισ. EUR για τη στήριξη των στόχων πολιτικής της ΕΕ στο επόμενο ΠΔΠ μέσω εγγύησης της ΕΕ ύψους 38 δισ. EUR. Η εγγύηση αυτή υποστηρίζεται συνδυαστικά από έναν προϋπολογισμό της ΕΕ ύψους 15,2 δισ. EUR (ήτοι ποσοστό καταβολής 40 %) και από ενδεχόμενες υποχρεώσεις για το υπόλοιπο ποσό.

Το ταμείο InvestEU μπορεί να είναι ένα αποτελεσματικό εργαλείο για τη δημιουργία σημαντικών πρόσθετων επενδύσεων σε έργα δίκαιης μετάβασης στις πληττόμενες περιφέρειες. Για τον σκοπό αυτό, τμήμα της χρηματοδότησης στο πλαίσιο του ταμείου InvestEU θα επικεντρωθεί στους στόχους δίκαιης μετάβασης. Αυτό θα μπορούσε να αποφέρει επενδύσεις ύψους έως 45 δισ. EUR κατά την περίοδο 2021-2027, για τη στήριξη της μετάβασης στις πληττόμενες περιφέρειες, με στόχο να αντικατοπτρίζεται η εθνική κλείδα

κατανομής στο πλαίσιο του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης. Ωστόσο, η τελική χρήση του InvestEU θα εξακολουθήσει να καθορίζεται από τη ζήτηση και θα εξαρτάται από τη σειρά των έργων. Η ικανότητα απορρόφησης των πληττόμενων περιφερειών θα είναι καθοριστικής σημασίας για την επίτευξη των στόχων. Ο συνολικός στόχος των 45 δις. EUR αντιστοιχεί σε πρόβλεψη περίπου 1,8 δις. EUR από τον προϋπολογισμό της ΕΕ για το πρόγραμμα InvestEU. Επιπλέον, τα κράτη μέλη θα μπορούν να συνεισφέρουν μέρος των πιστώσεων που τους αναλογούν από το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης για τη στήριξη επενδύσεων μέσω εγγυημένων δανείων ή ιδίων κεφαλαίων, μέσω της συνιστώσας τους ως κράτους μέλους. Θα χρειαστεί εξατομικευμένη συμβουλευτική υποστήριξη για την ανάπτυξη της σειράς των έργων. Για να επιτευχθεί αυτό, είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ένα επαρκές επίπεδο εγγύησης του InvestEU στις εν εξελίξει διαπραγματεύσεις για το ΠΔΠ.

Τα έργα στις περιφέρειες με εγκεκριμένο σχέδιο μετάβασης στο πλαίσιο του κανονισμού για το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης ή τα έργα που ωφελούν τις περιφέρειες αυτές (ακόμη και αν δεν πραγματοποιούνται εντός των ίδιων των περιφερειών), μπορούν να επωφελούνται από το καθεστώς, μόνο όμως εφόσον η χρηματοδότηση εκτός των περιοχών δίκαιης μετάβασης είναι καθοριστικής σημασίας για τη μετάβαση στις εν λόγω περιοχές. Αυτό είναι σημαντικό ιδίως για τα έργα για υποδομές μεταφορών ή ενέργειας που βελτιώνουν τη συνδεσιμότητα των περιοχών δίκαιης μετάβασης. Οι επενδύσεις που επιδιώκουν τους στόχους δίκαιης μετάβασης μπορούν να προσμετρηθούν στους στόχους για το κλίμα και να συμβάλουν στην επίτευξη του στόχου του 30 % για το κλίμα που έχει καθοριστεί για το πρόγραμμα InvestEU.

Ο εν λόγω προσανατολισμός της εγγύησης του InvestEU προς τους στόχους δίκαιης μετάβασης θα αποδεσμεύσει επιλέξιμες επενδύσεις στο πλαίσιο και των τεσσάρων σκελών πολιτικής και θα αντικατοπτρίζεται στα υποκείμενα χρηματοπιστωτικά προϊόντα. Μπορούν να παρέχονται ειδικά κίνητρα για τους εταίρους υλοποίησης μέσω προμηθειών ή πιο ευνοϊκής κάλυψης του κινδύνου για έργα που πρόκειται να υλοποιηθούν σε περιφέρειες μετάβασης. Ο επιδιωκόμενος στόχος δίκαιης μετάβασης θα συμπεριληφθεί στις επενδυτικές κατευθυντήριες γραμμές του InvestEU και στις συμβάσεις εγγύησης με τους εταίρους υλοποίησης. Επιπλέον, η/οι πρόσκληση/εις υποβολής προτάσεων προς τους εταίρους υλοποίησης στο πλαίσιο του Ταμείου InvestEU θα δίνει/ουν προτεραιότητα στους εταίρους υλοποίησης που προσφέρουν χρηματοπιστωτικά προϊόντα τα οποία συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων δίκαιης μετάβασης. **Θα παρασχεθεί ειδική τεχνική βοήθεια για να καταστούν δυνατές οι επενδύσεις σε έργα μέσω του συμβουλευτικού κόμβου InvestEU, και για τον σκοπό αυτό θα διατεθεί πρόσθετο κονδύλιο.**

6.3. Πυλώνας 3: Μηχανισμός δανειοδότησης του δημόσιου τομέα σε συνεργασία με τον όμιλο της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων

Ένας μηχανισμός δανειοδότησης του δημόσιου τομέα σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων θα στηρίζει αυξημένες επενδύσεις του δημόσιου τομέα στις περιφέρειες υπό κλιματική μετάβαση. Με τη στήριξη αυτή θα προσφέρονται δάνεια με ευνοϊκούς όρους στον δημόσιο τομέα. Τα δάνεια αυτά θα παρέχουν στους φορείς του δημόσιου τομέα πόρους για την υλοποίηση μέτρων διευκόλυνσης της μετάβασης στην κλιματική ουδετερότητα. Οι υποστηριζόμενες επενδύσεις θα περιλαμβάνουν από υποδομές ενέργειας και μεταφορών, δίκτυα τηλεθέρμανσης, μέτρα ενεργειακής απόδοσης, συμπεριλαμβανομένης της ανακαίνισης κτιρίων, έως και κοινωνικές υποδομές, και μπορούν επίσης να περιλαμβάνουν και άλλους τομείς. Η στήριξη της ΕΕ θα μπορεί να λαμβάνει τη μορφή, μεταξύ άλλων, επιδότησης επιτοκίου ή επιχορήγησης επένδυσης,

χρηματοδοτούμενων από τον προϋπολογισμό της ΕΕ, οι οποίες θα συνδυάζονται με δάνεια που θα χορηγούνται από την ΕΤΕπ σε δημοτικές, περιφερειακές και άλλες δημόσιες αρχές.

Η γεωγραφική κάλυψη θα είναι η ίδια με εκείνη του καθεστώτος δίκαιης μετάβασης του InvestEU (πυλώνας 2 του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης), δηλ. θα καλύπτονται έργα στις περιφέρειες με εγκεκριμένα σχέδια μετάβασης, όπως επίσης και έργα που ωφελούν τις εν λόγω περιφέρειες, αλλά μόνο όταν η χρηματοδότηση εκτός των περιοχών δίκαιης μετάβασης είναι ουσιώδους σημασίας για τη μετάβαση στις εν λόγω περιοχές. Στόχος του μηχανισμού δανειοδότησης του δημόσιου τομέα για τη δίκαιη μετάβαση είναι να προσφέρει τέτοιους προνομιακούς όρους χρηματοδότησης για να στηρίζει επενδύσεις του δημόσιου τομέα προς όφελος των περιφερειών που πλήττονται περισσότερο. Ο μηχανισμός θα περιλαμβάνει επίσης συμβουλευτική στήριξη ως συνδρομή στη δημιουργία σειράς έργων.

Η στήριξη στο πλαίσιο του μηχανισμού δανειοδότησης του δημόσιου τομέα θα είναι συμπληρωματική προς τα προϊόντα που προσφέρονται από το ειδικό καθεστώς δίκαιης μετάβασης του InvestEU. Θα εφαρμόζεται σε έργα που δεν παράγουν επαρκείς ροές εσόδων της αγοράς και, σε διαφορετική περίπτωση, δεν θα χρηματοδοτούνταν χωρίς μια συνιστώσα επιδότησης.

Με τη συμβολή 1,5 δισ. EUR από τον προϋπολογισμό της ΕΕ και το δάνειο 10 δισ. EUR από την ΕΤΕπ με δικό της κίνδυνο, ο μηχανισμός δανειοδότησης του δημόσιου τομέα μπορεί δυνητικά να κινητοποιήσει μεταξύ 25 και 30 δισ. EUR δημοσίων επενδύσεων κατά την περίοδο 2021-2027. Το ποσό αυτό αντανακλά την εθνική κλείδα κατανομής στο πλαίσιο του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης, για τη στήριξη της μετάβασης στις εν λόγω περιφέρειες. Η Επιτροπή θα υποβάλει νομοθετική πρόταση για τη δημιουργία αυτού του νέου μηχανισμού δανειοδότησης του δημόσιου τομέα τον Μάρτιο του 2020. Σύν τω χρόνω, η Επιτροπή ενδέχεται να διερευνήσει τη δυνατότητα συνεργασίας με επιπλέον εταίρους υλοποίησης, όσο εξελίσσονται οι ανάγκες του δημόσιου τομέα.

6.4. Τεχνική βοήθεια και συμβουλευτική στήριξη

Η δίκαιη μετάβαση δεν θα εξαρτηθεί μόνο από τα διαθέσιμα χρήματα για τη στήριξη επενδύσεων, αλλά και από τη διοχέτευση αυτών των χρημάτων στα κατάλληλα έργα. Θα παρέχεται βοήθεια σε κράτη μέλη και περιφέρειες μέσω μιας πλατφόρμας δίκαιης μετάβασης, την οποία θα διαχειρίζεται η Επιτροπή. Η πλατφόρμα θα βασιστεί και θα επεκτείνει το έργο της ήδη υπάρχουσας πλατφόρμας για τις περιφέρειες εξόρυξης άνθρακα σε μετάβαση, η οποία στηρίζει περιφέρειες παραγωγής ορυκτών καυσίμων σε ολόκληρη την ΕΕ για να επιτευχθεί μια δίκαιη μετάβαση. Θα παρέχει τεχνική και συμβουλευτική στήριξη για την εκπόνηση των σχεδίων μετάβασης περιοχών μέσω δικτύου εμπειρογνομόνων που θα διευκολύνει την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ κρατών μελών, περιφερειών, οργανισμών και ενδιαφερόμενων μερών. Ήδη το πρώτο τρίμηνο του 2020, η Επιτροπή θα δημοσιεύσει πρόσκληση υποβολής αιτήσεων στο πλαίσιο του Προγράμματος Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων για να συνδράμει τα κράτη μέλη στην εκπόνηση των οικείων σχεδίων μετάβασης περιοχών, όπου χρειάζεται. Ο μηχανισμός δίκαιης μετάβασης θα παρέχει επίσης συμβουλευτική στήριξη και τεχνική βοήθεια, με τα ίδια μέσα που περιγράφονται στο τμήμα 5.1.2.

Η Επιτροπή θα:

- Συνεργαστεί με τους συννομοθέτες προς την κατεύθυνση της ταχείας έγκρισης του κανονισμού για το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και των αντίστοιχων τροποποιήσεων του κανονισμού περί κοινών διατάξεων.
- Συνεργαστεί με τον όμιλο της ΕΤΕπ και άλλους εταίρους υλοποίησης για την εφαρμογή του καθεστώτος δίκαιης μετάβασης στο πλαίσιο του InvestEU μετά την έκδοσή του.
- Υποβάλει νέα νομοθετική πρόταση για δανειοδοτικό μηχανισμό του δημόσιου τομέα με τη συμμετοχή της ΕΤΕπ τον Μάρτιο του 2020.
- Στηρίζει τα κράτη μέλη και τις περιφέρειες κατά την εκπόνηση των σχεδίων μετάβασης περιοχών.
- Παρέχει τεχνική βοήθεια και συμβουλευτική στήριξη ώστε να δημιουργηθεί άρτια σειρά έργων προς όφελος των περιφερειών δίκαιης μετάβασης.

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΚΑΙ ΕΠΟΜΕΝΑ ΒΗΜΑΤΑ

Το επενδυτικό σχέδιο «Βιώσιμη Ευρώπη» έχει καθοριστική σημασία για την κινητοποίηση των αναγκαίων επενδύσεων για την επίτευξη των φιλόδοξων στόχων που θέτει η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία. Δεσμευόμενη να κινητοποιήσει βιώσιμες επενδύσεις ύψους τουλάχιστον 1 τρισ. EUR κατά την επόμενη δεκαετία μέσω του προϋπολογισμού της ΕΕ, η Επιτροπή θέτει έναν δικό της πολύ συγκεκριμένο στόχο, βάσει του οποίου θα παρακολουθείται η πρόοδος. Το σχέδιο περιλαμβάνει επίσης δέσμευση για την αξιοποίηση όλων των σχετικών μοχλών πολιτικής ώστε να παρασχεθεί σε ιδιώτες και δημόσιους επενδυτές ένα πλαίσιο που θα διευκολύνει στον μέγιστο δυνατό βαθμό τις βιώσιμες επενδύσεις. Το σχέδιο συνεπάγεται επίσης και ανανεωμένη δέσμευση για την παροχή της αναγκαίας στήριξης στις αρχές και τους φορείς υλοποίησης έργων κατά τον σχεδιασμό και την εκτέλεση έργων. Δεδομένου του όγκου των χρηματοδοτικών αναγκών, η Επιτροπή δεσμεύεται να διερευνήσει περαιτέρω τρόπους ώστε να κινητοποιήσει πρόσθετη χρηματοδότηση για την επίτευξη των στόχων της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας.

Ο Μηχανισμός Δίκαιης Μετάβασης που περιλαμβάνεται στο σχέδιο θα βοηθήσει στο να διασφαλιστεί ότι η μετάβαση προς ένα βιώσιμο μέλλον δεν αφήνει κανέναν στο περιθώριο. Οι περιφέρειες που είναι περισσότερο εκτεθειμένες σε προκλήσεις μετάβασης θα λάβουν συνδρομή, τόσο οικονομική όσο διοικητική, κατά την προσπάθεια αυτή.

Η επιτυχία του επενδυτικού σχεδίου «Βιώσιμη Ευρώπη» θα εξαρτηθεί από τη συμμετοχή όλων των σχετικών ενδιαφερόμενων μερών στην εκτέλεσή του. Θα είναι ζωτικής σημασίας τα κράτη μέλη και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να διατηρήσουν τους φιλόδοξους στόχους της πρότασης της Επιτροπής κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων για το επόμενο δημοσιονομικό πλαίσιο. Η επενδυτική κοινότητα, συμπεριλαμβανομένων των θεσμικών επενδυτών, των τραπεζών, των αναπτυξιακών ιδρυμάτων και των ιδιωτικών επενδυτικών κεφαλαίων, καλείται να αξιοποιήσει πλήρως το αναδυόμενο πλαίσιο για βιώσιμες επενδύσεις. Με τη σειρά τους, οι αρχές των κρατών μελών θα πρέπει να αναλάβουν

ενεργό ρόλο στον προσδιορισμό, την προώθηση και, όπου απαιτείται, τη συγχρηματοδότηση τέτοιων επενδύσεων.

Η Επιτροπή θα διεξάγει κάθε χρόνο σύνοδο κορυφής για τις βιώσιμες επενδύσεις, στην οποία θα συμμετέχουν όλα τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη. Η σύνοδος θα αποτελεί ευκαιρία για τον απολογισμό της προόδου σε όλους τους άξονες εργασίας που περιλαμβάνονται στο επενδυτικό σχέδιο «Βιώσιμη Ευρώπη» και τον προσδιορισμό νέων πεδίων δράσης. Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να διερευνά με ανάλογους εταίρους πρόσθετες πηγές που θα ήταν δυνατό να κινητοποιηθούν ώστε να καλυφθούν οι μακροπρόθεσμες χρηματοδοτικές ανάγκες της μετάβασης, καθώς και καινοτόμους τρόπους υλοποίησής της. Επιπλέον, σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Συμβουλίου του Δεκεμβρίου 2019, η Επιτροπή θα εκπονεί και θα παρέχει τακτικές αξιολογήσεις των περιβαλλοντικών και κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων της μετάβασης στην κλιματική ουδετερότητα, καθώς και των σχετικών επενδυτικών αναγκών για την αντιμετώπιση αυτών των επιπτώσεων, όπου χρειαστεί.